

Propozycje zmiany RPO WL 2014-2020 do renegotiacji – Europejski Fundusz Społeczny

(kurs EUR przyjęty do renegotiacji 1 EUR=4,3036)

A. PLANOWANE REALOKACJE

Z Działania	PI	Wartość realokowanych środków			Na Działanie	PI	Wartość realokowanych środków	
		PLN	EUR				PLN	EUR
9.3 Rozwój przedsiębiorczości	8iii	-5 058 749,76	-1 175 469,00	➔	9.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego	8iv	5 058 749,76	1 175 469,00
12.4 Kształcenie zawodowe (łącznie zmniejszenie o 13 661 408,00 EUR, tj. 58 793 235,47 PLN)	10iv	-27 840 035,74	-6 469 011,00		11.2 Usługi społeczne i zdrowotne	9iv	27 840 035,74	6 469 011,00
		-19 738 960,62	-4 586 616,00		12.1 Edukacja przedszkolna	10i	19 738 960,62	4 586 616,00
		-11 214 239,11	-2 605 781,00		14.1 Pomoc techniczna	Nd.	21 518 000,00	5 000 000,00
10.3 Programy polityki zdrowotnej	8vi	-10 303 760,89	-2 394 219,00					

B. ZMIANA ALOKACJI NA DZIAŁANIA, PRIORYTETY INWESTYCYJNE I OSIE PRIORYTETOWE W WYNIKU PLANOWANYCH REALOKACJI (W EUR)

PI	Działanie	Obecna alokacja*	Zmiana	Nowa alokacja
8i	9.1 Aktywizacja zawodowa	23 309 752,00	0,00	23 309 752,00
8i	9.2 Aktywizacja zawodowa – projekty PUP	69 929 257,00	0,00	69 929 257,00
8iii	9.3 Rozwój przedsiębiorczości	81 392 527,00	-1 175 469,00	80 217 058,00
8iv	9.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego	47 276 582,00	1 175 469,00	48 452 051,00
8i	9.5 Aktywizacja zawodowa w ramach ZIT LOF	0,00	0,00	0,00
8iii	9.6 Rozwój przedsiębiorczości w ramach ZIT LOF	2 401 260,00	0,00	2 401 260,00
8iv	9.7 Godzenie życia zawodowego i prywatnego w ramach ZIT LOF	1 485 465,00	0,00	1 485 465,00
Oś 9	Rynek pracy	225 794 843,00	0,00	225 794 843,00
	PI 8i	93 239 009,00	0,00	93 239 009,00
	PI 8iii	83 793 787,00	-1 175 469,00	82 618 318,00
	PI 8iv	48 762 047,00	1 175 469,00	49 937 516,00

8v	10.1 Usługi rozwojowe dla MMŚP	16 159 585,00	0,00	16 159 585,00
8v	10.2 Programy typu outplacement	15 020 632,00	0,00	15 020 632,00
8vi	10.3 Programy polityki zdrowotnej	10 797 421,00	-2 394 219,00	8 403 202,00
8v	10.4 Programy typu outplacement w ramach ZIT LOF	6 115 387,00	0,00	6 115 387,00
Oś 10	Adaptacyjność przedsiębiorstw i pracowników do zmian	48 093 025,00	-2 394 219,00	45 698 806,00
	PI 8v	37 295 604,00	0,00	37 295 604,00
	PI 8vi	10 797 421,00	-2 394 219,00	8 403 202,00
9i	11.1 Aktywne włączenie	79 352 845,00	0,00	79 352 845,00
9iv	11.2 Usługi społeczne i zdrowotne	56 104 199,00	6 469 011,00	62 573 210,00
9v	11.3 Ekonomia społeczna	12 271 074,00	0,00	12 271 074,00
9i	11.4 Aktywne włączenie w ramach ZIT LOF	2 782 604,00	0,00	2 782 604,00
9iv	11.5 Usługi społeczne i zdrowotne w ramach ZIT LOF	0,00	0,00	0,00
9v	11.6 Ekonomia społeczna w ramach ZIT LOF	0,00	0,00	0,00
Oś 11	Włączenie społeczne	150 510 722,00	6 469 011,00	156 979 733,00
	PI 9i	82 135 449,00	0,00	82 135 449,00
	PI 9iv	56 104 199,00	6 469 011,00	62 573 210,00
	PI 9v	12 271 074,00	0,00	12 271 074,00
10i	12.1 Edukacja przedszkolna	13 583 969,00	4 586 616,00	18 170 585,00
10i	12.2 Kształcenie ogólne	25 903 910,00	0,00	25 903 910,00
10iii	12.3 Kształcenie ustawiczne w zakresie ICT i języków obcych	6 278 093,00	0,00	6 278 093,00
10iv	12.4 Kształcenie zawodowe	74 629 216,00	-13 661 408,00	60 967 808,00
10i	12.5 Edukacja przedszkolna w ramach ZIT LOF	539 416,00	0,00	539 416,00
10i	12.6 Kształcenie ogólne w ramach ZIT LOF	2 800 490,00	0,00	2 800 490,00
10iii	12.7 Kształcenie ustawiczne w zakresie ICT i języków obcych w ramach ZIT LOF	0,00	0,00	0,00
Oś 12	Edukacja, kwalifikacje i kompetencje	123 735 094,00	-9 074 792,00	114 660 302,00
	PI 10i	42 827 785,00	4 586 616,00	47 414 401,00
	PI 10iii	6 278 093,00	0,00	6 278 093,00
	PI 10iv	74 629 216,00	-13 661 408,00	60 967 808,00
Oś 14	Pomoc techniczna	79 424 084,00	5 000 000,00	84 424 084,00
	EFŚ	627 557 768,00	0,00	627 557 768,00

* wartości uwzględniają już wprowadzone zmiany, które podlegają notyfikacji (szczegółowe informacje w tym zakresie w zał. 3 do Wykazu zmian)

C. ZMIANY W ZAKRESIE WARTOŚCI RING – FENCING DLA EFS (w tym ZIT)

	Obecna alokacja*		Zmiana		Nowa alokacja	
	EUR	% alokacji	EUR	% alokacji	EUR	% alokacji
SUMA CT 9	150 510 722,00	27,46%	6 469 011,00	1,44%	156 979 733,00	28,90%
SUMA 5 PI (8i, 8iii, 9i, 9iv, 10iv)	389 901 660,00	71,13%	-8 367 866,00	-0,88%	381 533 794,00	70,25%

ZIT	Obecna alokacja*		Zmiana		Nowa alokacja	
	EUR	% alokacji	EUR		EUR	% alokacji
ZIT EFRR	116 827 228,00	7,29%	-9 556 685,00	-0,60%	107 270 543,00	6,69%
ZIT EFS	16 124 622,00	2,57%	0,00	0,00%	16 124 622,00	2,57%
SUMA ZIT (EFS + EFRR)	132 951 850,00	5,96%	-9 556 685,00	-0,43%	123 395 165,00	5,53%

* wartości uwzględniają już wprowadzone zmiany, które podlegają notyfikacji (szczegółowe informacje w tym zakresie w zał. 3 do Wykazu zmian)

D. UZASADNIENIA REALOKACJI

(W punkcie E. niniejszego dokumentu wykazano wszystkie zmiany w zakresie wartości wskaźników, w tym także wynikające z realokacji środków.)

1.

		Wartość realokowanych środków					Wartość realokowanych środków	
		PLN	EUR				PLN	EUR
9.3 Rozwój przedsiębiorczości	8iii	-5 058 749,76	-1 175 469,00	➡	9.4 Godzenie życia zawodowego i prywatnego	8iv	5 058 749,76	1 175 469,00

Zmniejszenie PI 8iii (9.3):

Realokacja w ramach OP 9 dotyczy środków pochodzących ze zmniejszenia alokacji środków finansowych przeznaczonych na IF w ramach PI 8iii. Bank Gospodarstwa Krajowego w porozumieniu z Pośrednikiem Finansowym wybranym dla wdrażania tego instrumentu poddał analizie perspektywę dalszej realizacji projektu i osiągnięcia zaplanowanych celów przy braku możliwości uelastycznienia zapisów dotyczących grupy docelowej. Umowa operacyjna z PF została podpisana 18 miesięcy temu i mimo upływu tego czasu udało się udzielić wsparcia tylko 21 osobom. Widoczna poprawa sytuacji na rynku pracy od momentu programowania wsparcia (ocena ex ante w 2015r.) oraz bardzo trudna grupa docelowa charakteryzująca się niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości, w tym chęcią podejmowania ryzyka z tym związanego spowodowała, iż Bank mocno negatywnie ocenił możliwości wykorzystania wszystkich przypisanych środków.

Zwiększenie PI 8iv (9.4):

Propozycja realokacji środków w ramach OP 9 na Pi 8iv (Działanie 9.4) wynika m.in. z uwzględnienia zawartych w *Diagnozie prospektywnej województwa lubelskiego - synteza - Wnioski i rekomendacje do aktualizacji Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego* przyjętej przez Zarząd Województwa Lubelskiego w sierpniu 2019 r. rekomendacji dot. wsparcia rozwoju żłobków i przedszkoli, sprzyjających poprawie mobilności na rynku pracy.

Pomimo dotychczasowego wdrażania Działania 9.4 należy stwierdzić niski wskaźnik opieki instytucjonalnej nad dzieckiem do lat 3 oraz fakt nieadekwatnego do potrzeb zaplecza instytucjonalnego związanego z opieką nad dzieckiem do lat 3.

Pomimo poprawy w ostatnich latach sytuacji opieki nad dziećmi, nadal widoczna jest niska dostępność opieki nad dziećmi w województwie lubelskim. Wskaźnik liczby dzieci na miejsce w żłobku, klubie dziecięcym i u dziennego opiekuna w województwie lubelskim jest niższy niż średnia w kraju. Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach wg stanu na koniec 2018 r. wyniósł 7,7%. Natomiast średnia dla kraju wynosiła 10,5%. Na przestrzeni ostatnich lat odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach stale rośnie, aczkolwiek w porównaniu z innymi województwami i średnią w kraju, można powiedzieć, że nadal jest niekorzystny.

W związku z powyższym upowszechnienie opieki żłobkowej pozostaje nadal jednym z głównych wyzwań, przed którym stoi województwo lubelskie. Potwierdzeniem zapotrzebowania na wsparcie w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 jest ostatni z konkursów, który został ogłoszony w roku 2019, w odpowiedzi na który wartość złożonych wniosków w stosunku do alokacji wyniosła 355% (obecnie trwa ocena złożonych wniosków).

2.

		Wartość realokowanych środków					Wartość realokowanych środków	
		PLN	EUR				PLN	EUR
12.4 Kształcenie zawodowe	10iv	58 793 235,47	13 661 408,00		11.2 Usługi społeczne i zdrowotne	9iv	27 840 035,74	6 469 011,00
					12.1 Edukacja przedszkolna	10i	19 738 960,62	4 586 616,00
					14.1 Pomoc techniczna	Nd.	-11 214 239,11	-2 605 781,00

Zmniejszenie PI 10iv (12.4):

Szacując wartość alokacji dla PI 10iv RPO WL 2014-2020, IZ RPO opierała się na realnym zapotrzebowaniu placówek kształcenia zawodowego w zakresie m.in. doposażenia szkół w niezbędny sprzęt, podnoszenie kwalifikacji nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu oraz organizacji staży/praktyk zawodowych dla uczniów.

Doświadczenia z realizacji PO KL 2007-2013, wskazywały na niskie zainteresowanie potencjalnych wnioskodawców realizacją projektów w ramach Działania 9.2 Podniesienie atrakcyjności i jakości szkolnictwa zawodowego. W związku z tym na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego pod koniec 2011 r. zrealizowano badanie ewaluacyjne pn. „Ocena barier w zakresie aplikowania i realizacji w ramach Działania 9.2 PO KL”. Badanie to wskazało, iż barierą w wykorzystaniu środków / złożeniu projektów są ograniczenia w zakresie doposażenia szkół zawodowych. Dlatego też przy planowaniu perspektywy finansowej 2014-2020 uwzględniono dane Krajowego Ośrodka Wsparcia Edukacji Zawodowej i Ustawicznej w zakresie kosztów doposażenia pracowni i warsztatów szkolnych. Wzięto pod uwagę 13 zawodów, które wpisują się w inteligentne specjalizacje i na tej podstawie oszacowano koszt jednostkowy doposażenia w wysokości około 500 tys. zł. W konsekwencji wartość alokacji na PI 10iv (Działanie 12.4) została oszacowana na poziomie 74 629 216 euro (tj. 13,37% w stosunku do całej alokacji RPO WL 2014-2020).

Należy podkreślić, iż zaproponowana alokacja oraz zaprojektowana interwencja w ramach PI 10iv RPO WL 2014-2020 była odpowiedzią na zapotrzebowanie powiatów województwa lubelskiego, które jako organy prowadzące szkoły zawodowe w sposób partycypacyjny uczestniczyły w procesie przygotowywania dokumentu „Diagnoza i plan rozwoju szkolnictwa zawodowego w województwie lubelskich do roku 2025”. Dokument ten był opracowywany od początku programowania perspektywy finansowej 2014-2020 na zlecenie Konwentu Powiatów Województwa Lubelskiego i ostatecznie został zatwierdzony w roku 2016. Opracowana Diagnoza oraz wynikający z niej plan rozwoju szkolnictwa zawodowego stanowi uszczegółowienie obowiązującej Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020. Cele strategiczne i operacyjne wynikające z Diagnozy są realizowane w ramach interwencji w PI 10iv (Działanie 12.4) RPO WL 2014-2020. Jedno z wyzwań strategicznych wskazanych w przedmiotowym dokumencie podkreśla, że środki zaplanowane z RPO WL 2014-2020 na szkolnictwo zawodowe nie będą w stanie zaspokoić zdiagnozowanego zapotrzebowania i pozwolą objąć wsparciem jedynie 30% funkcjonujących szkół w regionie.

„Diagnoza i plan rozwoju szkolnictwa zawodowego w województwie lubelskich do roku 2025” zakłada ewaluację wdrażania planu rozwoju szkolnictwa zawodowego w regionie oraz okresowe ewaluacje cząstkowe pozwalające wprowadzić działania korygujące (co zostanie zarekomendowane przez IZ RPO).

Również Plan ewaluacji WL 2014-2020 przewiduje badanie oceny wpływu wsparcia w ramach 12 osi priorytetowej RPO WL 2014-2020. Planowane badanie ewaluacyjne pod kątem wdrażania PI 10 iv dotyczyć będzie m.in. oceny wpływu działań podejmowanych w realizowanych projektach na podniesienie jakości nauczania i poszerzenia oferty szkół, które otrzymały wsparcie oraz ocenę działań podejmowanych w ramach realizowanych projektów w zakresie

zwiększenia szans na zatrudnienie uczniów kształcących się w szkołach zawodowych, w szczególności poprzez poprawę skuteczności kształcenia zawodowego. W ramach przedmiotowego badania IZ RPO będzie chciała poznać opinie zarówno placówek kształcenia zawodowego, które aplikowały o wsparcie i je otrzymały oraz podmiotów, które wsparcia w ramach PI 10 iv nie otrzymały – badania na grupie kontrolnej – metoda kontrfaktyczna.

Jednakże już na etapie wdrażania PI 10iv (Działanie 12.4) RPO WL 2014-2020 okazało się, iż realne zapotrzebowanie na wsparcie oferowane w zakresie szkolnictwa zawodowego w województwie lubelskim jest zdecydowanie mniejsze niż pierwotnie zakładano. Aktualne dane wskazują, że zaplanowana alokacja na PI 10iv została oszacowana na zbyt wysokim poziomie. IZ RPO ogłaszając poszczególne nabory na Działanie 12.4 (PI 10iv) zauważyła, iż liczba potencjalnych beneficjentów którzy mogą otrzymać wsparcie i którzy składają wnioski w odpowiedzi na ogłoszone nabory jest zdecydowanie mniejsza niż liczba placówek szkolnictwa zawodowego, które istnieją w rejestrach Systemu Informacji Oświatowej (SIO). Z danych SIO wynika, że w województwie lubelskim funkcjonują 473 szkoły, które potencjalnie mogłyby skorzystać z oferowanego wsparcia w ramach ww. PI. Jednak z najnowszego rozeznania, które zostało dokonane przez IZ RPO w 2019 roku wynika, że ponad 35% szkół to tzw. „szkoły widmo”. Oznacza to, iż placówki te widnieją w statystykach i rejestrach, ale w rzeczywistości nie prowadzą naborów uczniów i działalności edukacyjnej, a tym samym nie mogą być objęte wsparciem finansowym ze środków EFS w PI 10iv.

Dodatkowo należy również podkreślić, iż przyjęty na etapie szacowania wartości docelowych wskaźników, koszt jednostkowy w zakresie doposażenia szkół również został zweryfikowany w odniesieniu do realizowanych projektów. Pomimo określenia wysokich limitów środków trwałych i cross – finansingu w ramach projektów w poszczególnych naborach okazało się, że powyższa zachęta nie jest wystarczająca dla szkół zawodowych, a średni koszt doposażenia oscyluje w granicach 150 tys. zł, zaś na etapie przygotowywania metodologii przyjęty koszt wynosił około 500 tys. zł.

Ponadto należy podkreślić, iż oprócz zdecydowanie mniejszej liczby faktycznie funkcjonujących placówek kształcenia zawodowego zmniejszyła się również liczba uczniów uczących się w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe (o ponad 18%) oraz liczba nauczycieli uczących w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe (około 3%) w stosunku do liczebności populacji branej pod uwagę na etapie programowania RPO WL 2014-2020 (statystyki dot. 2010/2011 GUS i US w Lublinie).

Jednocześnie IZ RPO, dostrzegając problemy z rekrutacją uczniów do omawianego typu szkół (pomimo relatywnie dużego i zróżnicowanego potencjału edukacyjnego województwa lubelskiego na poziomie zawodowym i średnim zawodowym, dużej ilości potencjalnych kierunków kształcenia zawodowego oraz coraz lepszego i nowoczesnego wyposażenia bazy szkolnej i warsztatowej) proponuje rozszerzenie zakresu wsparcia o dodatkowy typ projektu tj. promocja szkół prowadzących kształcenie zawodowe, w tym organizacja/udział w targach edukacyjnych. Zwłaszcza szkoły zawodowe/branżowe w świadomości społecznej wciąż są traktowane jako szkoły gorszej kategorii. Są postrzegane jako te, które przyciągają uczniów sprawiających kłopoty wychowawcze i skazują absolwenta na ciężką pracę fizyczną. Są traktowane jako alternatywa w przypadku braku miejsc w technikach lub liceach. Sytuację tę pogłębiają negatywne trendy demograficzne, polegające na spadku liczby dzieci i młodzieży – potencjalnych przyszłych uczniów. Mamy także do czynienia ze zjawiskiem „odpływu” uczniów z mniejszych miejscowości do bardziej renomowanych szkół w mieście wojewódzkim lub w ośrodkach subregionalnych. Powyższe tendencje stwarzają ryzyko likwidacji szeregu szkół prowadzących kształcenie zawodowe w mniejszych ośrodkach. Już aktualnie mamy do czynienia z sytuacją, w której ponad 35% takich szkół to szkoły „widmo”, o czym mowa powyżej.

Z uwagi na potrzebę przełamania negatywnego postrzegania szkolnictwa zawodowego oraz zwiększenia zainteresowania edukacją zawodową niezbędne jest wzmocnienie działań w zakresie promocji tego obszaru szkolnictwa. Poprawie wizerunku poszczególnych szkół oraz całego systemu szkolnictwa zawodowego na danym obszarze sprzyjać będzie realizowanie bardziej przemyślanych działań informacyjnych, promocyjnych i marketingowych w postaci m.in. targów edukacyjnych, czy tzw. „pokazowni zawodów”. Szczególne znaczenie będą one miały w ośrodkach, gdzie nie ma innych wydarzeń umożliwiających uczniom poznanie szerokiej oferty edukacyjnej i nawiązanie bezpośredniej komunikacji.

Powyższe przedsięwzięcia będą także komplementarne z planowanym ze środków pomocy technicznej wsparciem dla wnioskodawców, realizujących m.in. projekty infrastrukturalne w obszarze szkół i placówek oświatowych, ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego (co opisane zostało poniżej).

Jednocześnie istnieje realne zapotrzebowanie (przesunięcie środków w ramach OP 12) na zwiększenie alokacji w ramach PI 10i i tym samym zwiększenie udziału dzieci w wieku przedszkolnym w wysokiej jakości edukacji przedszkolnej (alokacja w ramach PI 10i została już wyczerpana). Ponadto, z uwagi na fakt, iż dotychczas nie została osiągnięta założona wartość docelowa wskaźnika produktu odnosząca się do utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego, przesunięcie alokacji z PI 10iv na 10i umożliwi osiągnięcie wartości wskaźnika produktu na wyższym poziomie niż dotychczas.

Pomimo, iż zarówno ewaluacja wdrażania planu rozwoju szkolnictwa zawodowego, jak i ewaluacja oceny wpływu wsparcia w ramach 12 osi priorytetowej RPO WL 2014-2020 będą dopiero realizowane, to już obecnie na podstawie bieżących danych monitoringowych i aktualnego stanu wdrażania widać realne zagrożenie zakontraktowania pierwotnej alokacji w ramach PI 10iv RPO WL 2014-2020. W związku z powyższym IZ RPO widzi konieczność zmniejszenia alokacji, tak aby efektywnie realizować cele RPO WL 2014-2020.

Zwiększenia:

- **PI 9iv (11.2):** W przypadku konkursów dotyczących usług społecznych lub usług wsparcia rodziny i pieczy zastępczej wartość wniosków składanych w odpowiedzi na konkurs wielokrotnie przekracza wartość alokacji przewidzianej w konkursie, co świadczy o wysokim zainteresowaniu wnioskodawców i zapotrzebowaniu na tego rodzaju wsparcie wśród beneficjentów ostatecznych. Dodatkowo wysoka jakość złożonych w konkursach wniosków o dofinansowanie pozwoliła ocenić większość z nich pozytywnie, w wyniku czego ich wartość również znacznie przewyższa wartość środków założonych na konkurs, co uzasadnia również ogłoszenie kolejnego naboru w 2020 roku. Ponadto charakterystyka regionu i grupy docelowej również wskazuje na potrzebę ponownego ogłoszenia konkursu w ramach Działania 11.2. Zwiększenie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i wspierające wynika ze zmian demograficznych w szczególności starzenia się społeczeństwa, co skutkuje zwiększeniem liczby osób starszych, schorowanych, o ograniczonej sprawności fizycznej i mobilności (tj. osób niesamodzielnych / potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu). Dodatkowo znaczenie czynnika demograficznego wzmacnia znaczny poziom migracji zarobkowej ludności w wieku produkcyjnym z obszaru tzw. ściany wschodniej (migracja za granicę lub ewentualnie do dużych miast) co skutkuje osamotnieniem osób starszych, które pozostają bez opieki i wsparcia bliskich. Niezwykle istotnym czynnikiem jest także poziom dochodowy znacznej części osób w wieku podeszłym (niski, często na granicy ubóstwa), który nie pozwala na wykupienie usług wspierających lub zakup urządzeń usprawniających utrzymanie gospodarstwa domowego i odciążających w codziennych obowiązkach jak np. zmywarki, odkurzacze samobieżne, pralko – suszarki itp., co wyraźnie wskazuje na konieczność interwencji publicznej w postaci m.in. usług opiekuńczych. Należy również wskazać, że w społeczeństwie polskim istnieje dość szeroka grupa ludzi zaawansowanych wiekowo (najczęściej po zakończeniu okresu aktywności zawodowej) o ograniczonej samodzielności w wyniku m.in. wieku, schorzeń, ale jednocześnie osoby te nie kwalifikują się do wsparcia w systemie opieki zdrowotnej jako np. osoby posiadające orzeczenie o niepełnosprawności. Grupa ta funkcjonuje poza systemem wsparcia publicznego (poza NFZ, a jednocześnie z przyczyn niskich kryteriów dochodowych oraz niskich zasobów finansowych j.s.t poza systemem pomocy społecznej) i jest w efekcie pozostawiona sama sobie, co przy niskim poziomie dochodów prowadzi do stopniowego marginalizowania tych osób i ograniczania ich godności.

Biorąc pod uwagę dotychczasowe doświadczenia w zakresie wdrażania przedmiotowego działania, w tym okoliczności opisane powyżej, IZ RPO planuje premiować projekty zakładające w szczególności realizację usług świadczonych w miejscu zamieszkania.

- **PI 10i (12.1) – realokacja w ramach OP 12:** Istnieje realne zapotrzebowanie na zwiększenie alokacji w ramach PI 10i i tym samym zwiększenie udziału dzieci w wieku przedszkolnym w wysokiej jakości edukacji przedszkolnej (alokacja w ramach ww. PI została już wyczerpana). Ponadto, z uwagi na fakt, iż dotychczas nie została osiągnięta założona wartość docelowa wskaźnika produktu odnosząca się do miejsc wychowania przedszkolnego, przesunięcie alokacji z PI 10iv na 10i umożliwi osiągnięcie wartości wskaźnika produktu na wyższym poziomie niż dotychczas.

– **Pomoc Techniczna:**

Propozycja zwiększenia alokacji na Działanie 14.1 *Pomoc techniczna* o 5 000 000 EUR (łącna realokacja z PI 8vi, Działanie 10.3 *Programy polityki zdrowotnej* oraz PI 10iv, Działanie 12.4 *Kształcenie zawodowe*, wysokość realokacji zgodna ze stanowiskiem IK UP) związana jest z planowanym przeznaczeniem środków na przygotowanie przez potencjalnych wnioskodawców dokumentacji stanowiącej niezbędny załącznik do wniosków o dofinansowanie kwalifikujących się do wsparcia w ramach RPO WL 2021-2027 (w tym dla projektów własnych samorządu województwa).

Aktualnie alokacja na PT stanowi 3,56% alokacji na Program, a po ww. zwiększeniu wyniesie 3,78 % alokacji na Program.

Planuje się, iż dodatkowa alokacja na Pomoc Techniczną przeznaczona zostanie na udzielenie wsparcia w ramach RPO WL 2014-2020 celem przygotowania dokumentacji technicznej dla projektów, kwalifikujących się do wsparcia w przyszłej perspektywie finansowej. W celu szybszego kontraktowania i wydatkowania środków w przyszłej perspektywie finansowej, z uwagi na zasadę n+2, koniecznym jest stworzenie warunków umożliwiających przygotowanie projektów, których realizacja będzie mogła się rozpocząć już na początkowym etapie realizacji RPO WL 2021-2027. Zgodnie z SZOOP wszystkie zadania realizowane w ramach działania 14.1 mogą dotyczyć również kolejnych okresów programowania.

Jak wynika z naszych doświadczeń z obecnego okresu programowania, brak gotowej dokumentacji technicznej stanowi ważny czynnik wpływający na opóźnienia we wdrażaniu Programu. Projektowane wsparcie będzie koncentrować się m.in na działaniach przyczyniających się do wypełniania celu nr 4 polityki spójności na lata 2021-2027, czyli Europy o silniejszym wymiarze społecznym. Cel ten realizowany będzie poprzez skierowanie wsparcia do wnioskodawców planujących realizację projektów infrastruktury społecznej np. szkół i placówek oświatowych, ze szczególnym uwzględnieniem szkolnictwa zawodowego oraz placówek świadczących usługi społeczne.

W zakresie takich projektów mieścić się będą w szczególności:

- prace modernizacyjne i dostosowawcze istniejącej infrastruktury, w szczególności rozbudowa lub przebudowa pracowni/warsztatów kształcenia praktycznego jak również pracowni wykorzystywanych w procesie kształcenia i rozwoju kompetencji kluczowych i umiejętności uniwersalnych zorientowanych na potrzeby regionalnego rynku pracy;
- budowa, rozbudowa, nadbudowa, przebudowa, adaptacja, remont, modernizacja, wyposażenie infrastruktury usług społecznych (w tym ośrodków wsparcia, placówek środowiskowych i dziennego wsparcia, podmiotów reintegracyjnych, innych placówek świadczących usługi z zakresu pomocy społecznej, np. Centrów Usług Społecznych);
- termomodernizacja i poprawa efektywności energetycznej obiektów użyteczności publicznej (szkół i placówek oświatowych oraz podmiotów świadczących usługi społeczno-zdrowotne);
- dostosowanie obiektów użyteczności publicznej (placówek oświatowych oraz podmiotów realizujących usługi społeczne) do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (w tym projekty uwzględniające koncepcję uniwersalnego projektowania) w celu poprawienia dostępności wysokiej jakości usług użyteczności publicznej;
- dostosowanie istniejących pomieszczeń do pełnienia nowych funkcji o charakterze społecznym (np. świetlica środowiskowa, centrum aktywności lokalnej, stołówka szkolna).

Dodatkowo wsparcie będzie skierowane na przygotowanie dokumentacji technicznej dla projektów planowanych do realizacji w CP 5 Europa bliżej obywateli w zakresie przedsięwzięć rewitalizacyjnych połączonych z aktywizacją mieszkańców. W tym obszarze niezbędne jest wzajemne dopełnianie się działań sektorowych i interwencji realizowanej z obydwu funduszy – tak EFRR, jak i EFS - z uwagi na fakt, że rewitalizacja w pierwszej kolejności ma rozwiązywać problemy społeczne. Zaplanowana inwestycja powinna stanowić adekwatną odpowiedź na przyszłościowe wyzwania, czyli te, które się dopiero pojawią (np. w wyniku przewidywanych zmian demograficznych). Dlatego istotne jest, aby działania w ramach projektów rewitalizacyjnych szły w kierunku tworzenia pełnej dostępności przestrzeni publicznej, która spełni oczekiwania wszystkich użytkowników, bez względu na to czy są osobami sprawnymi, czy mają ograniczenia sprawności wynikające np. z rodzaju niepełnosprawności, wieku, wzrostu itp.

Dostosowana przestrzeń stwarza tym osobom warunki do samostanowienia, indywidualnego rozwoju i realizacji własnych celów. Zanim przystąpi się do realizacji zadań projektowych w obszarze rewitalizacji należy dokonać rzetelnej analizy potrzeb społecznych. Dlatego tak istotne jest właściwe zaplanowanie i przygotowanie dokumentacji technicznej dla projektów o charakterze rewitalizacyjnym, które będą miały znaczący wpływ na realizację Europejskiego Filaru Praw Socjalnych w zakresie równości szans i niedyskryminacji oraz w zakresie równego dostępu do dóbr i usług.

Takie przygotowanie potencjalnych beneficjentów umożliwi sprawne wdrażanie RPO WL 2021-2027 i da szansę płynnego przejścia z jednego okresu programowania do kolejnego.

Zastosowanie powyższego instrumentu wsparcia pozwoli wnioskodawcom na odpowiednie przygotowanie docelowych projektów, co będzie szczególnie istotne z uwagi na zasadę n+2. Środki przekazywane będą jako refundacja poniesionych i udokumentowanych wydatków kwalifikowalnych i przekazywane beneficjentowi po zweryfikowaniu przedłożonego wniosku o płatność oraz przy założeniu, że osiągnięty zostanie efekt końcowy projektu w postaci przygotowanej dokumentacji technicznej, której zakres odpowiadać będzie zakresowi planowanemu w treści wniosku złożonego przez uczestnika konkursu. Dokumentacja powinna zostać złożona do odpowiedniego urzędu w celu uzyskania zezwolenia na realizację inwestycji (np. pozwolenia na budowę).

3.

		Wartość realokowanych środków				Wartość realokowanych środków	
		PLN	EUR			PLN	EUR
10.3 Programy polityki zdrowotnej	8vi	-10 303 760,89	-2 394 219,00		14.1 Pomoc techniczna	Nd.	10 303 760,89 2 394 219,00

Zmniejszenie PI 8vi (10.3): Propozycja realokacji podyktowana jest faktem, że dotychczasowe przedsięwzięcia w tym zakresie pozwoliły osiągnąć zakładane wartości wskaźników (uwzględniając stopień osiągnięcia wskaźników na podstawie zawartych umów o dofinansowanie, wartość wskaźników zostanie podwyższona zgodnie z wyjaśnieniem poniżej – w punkcie E niniejszego dokumentu), przy jednoczesnym niewykorzystaniu całej dostępnej alokacji.

Zwiększenie na Pomoc Techniczną: uzasadnienie j.w.

E. INNE ZMIANY (GŁÓWNIENIE DOT. WSKAŹNIKÓW)

- **Wszystkie Osie Priorytetowe EFS** – zmiana techniczna, zgodnie z obowiązującymi przepisami krajowymi zastosowanie sformułowania wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, zamiast (krajowych) wytycznych horyzontalnych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego.

- **Oś 9, PI 8iii oraz Oś 10, PI 8v dot. części OKREŚLONE CELE PRIORYTETU oraz OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU:**

Zmiana techniczna - zgodna z terminologią stosowaną w wytycznych obszarowych dla CT 8 tj. Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020 oraz Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020.

Przed zmianą: dotacje

Po zmianie: bezzwrotne wsparcie finansowe (dotacje)

- **Oś 9, PI 8i dot. części OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU**

Zmiany techniczne - spójne z aktualnym brzmieniem Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020, obowiązujących od 8 sierpnia 2019 r.:

1. **Przed zmianą:** Ze względu na wysoki poziom ukrytego bezrobocia, w tym głównie na obszarach wiejskich, w ramach priorytetu została zaplanowana reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa w celu podejmowania przez nich zatrudnienia poza rolnictwem. **Wsparcie może być skierowane do osób bezrobotnych i biernych zawodowo.**

Po zmianie: Ze względu na wysoki poziom ukrytego bezrobocia, w tym głównie na obszarach wiejskich, w ramach priorytetu została zaplanowana reorientacja zawodowa osób odchodzących z rolnictwa w celu podejmowania przez nich zatrudnienia poza rolnictwem.

2. **Przed zmianą:** Ponadto realizowane będą przedsięwzięcia, mające na celu pomoc w zdobyciu lub uzupełnieniu doświadczenia zawodowego, polegające na organizacji staży i praktyk zawodowych spełniających określone standardy. Ponadto zaplanowane działania przewidują wsparcie zatrudnienia grup docelowych u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, w ramach subsydiowanego zatrudnienia **z możliwością połączenia z refundacją wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.**

Po zmianie: Ponadto realizowane będą przedsięwzięcia, mające na celu pomoc w zdobyciu lub uzupełnieniu doświadczenia zawodowego, polegające na organizacji staży i praktyk zawodowych spełniających określone standardy, **refundacji wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.** Ponadto zaplanowane działania przewidują wsparcie zatrudnienia grup docelowych u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, w ramach subsydiowanego zatrudnienia. **Wsparcie w ramach tej formy możliwe jest do realizacji wyłącznie w projektach powiatowych urzędów pracy.**

3. **Przed zmianą:**

(...) w ramach priorytetu realizowane będą następujące typy działań:

1) instrumenty i usługi rynku pracy, wymienione w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (w przypadku trybu pozakonkursowego),

2) programy aktywizacji zawodowej obejmujące jedną lub kilka z następujących form wsparcia:

- a) poradnictwo zawodowe lub/i pośrednictwo pracy,
- b) staże i praktyki zawodowe,
- c) szkolenia prowadzące do nabycia, podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (w tym organizacja szkoleń połączona z praktyką zawodową u pracodawcy),
- d) **subsydiowane zatrudnienie z możliwością połączenia z refundacją wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy,**
- e) wsparcie adaptacyjne pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach zatrudnienia subsydiowanego, jak również dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji pracownika/ stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy.

Po zmianie:

(...) w ramach priorytetu realizowane będą następujące typy działań:

1) instrumenty i usługi rynku pracy, wymienione w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (w przypadku trybu pozakonkursowego),

2) programy aktywizacji zawodowej obejmujące jedną lub kilka z następujących form wsparcia:

- a) poradnictwo zawodowe lub/i pośrednictwo pracy,
- b) staże i praktyki zawodowe,
- c) szkolenia prowadzące do nabycia, podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (w tym organizacja szkoleń połączona z praktyką zawodową u pracodawcy),
- d) subsydiowane zatrudnienie^(przypis), **refundacja** wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy,
- e) wsparcie adaptacyjne pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach zatrudnienia subsydiowanego, jak również dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji pracownika/ stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy.

^{przypis} Wsparcie w postaci zatrudnienia subsydiowanego realizowane jest wyłącznie w ramach projektów powiatowych urzędów pracy.

➤ **Oś 9, PI 8iii - dot. części OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU:**

Modyfikacja form wsparcia w PI 8iii w zakresie bezzwrotnego wsparcia finansowego.

1. Zmiana wynika z zapisów Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020. Dotyczy usunięcia usług doradczych, przy pozostawieniu usług szkoleniowych jako form wsparcia, które mogą stanowić uzupełnienie bezzwrotnego wsparcia finansowego na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej.

Przed zmianą: (...) Dodatkowo, do odbiorców wsparcia skierowane będą **usługi doradcze**, przygotowujące do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. **Doradztwo** realizowane będzie zarówno w formie grupowej, jak i indywidualnej.

Po zmianie: (...) Dodatkowo, do odbiorców wsparcia skierowane będą **usługi szkoleniowe**, przygotowujące do samodzielnego prowadzenia działalności gospodarczej. **Szkolenia** realizowane będą zarówno w formie grupowej, jak i indywidualnej.

2. Zmiana wynika z zapisów Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020. Dotyczy modyfikacji formy wsparcia, która może być realizowana w celu zapewnienia trwałości miejsc pracy w sektorze mikroprzedsiębiorstw.

Przed zmianą: (...) Ponadto w celu zapewnienia trwałości miejsc pracy w sektorze mikroprzedsiębiorstw zaplanowane zostały działania w formie wsparcia pomostowego **niefinansowego oraz finansowego**.

Po zmianie: (...) Ponadto w celu zapewnienia trwałości miejsc pracy w sektorze mikroprzedsiębiorstw zaplanowane zostały działania w formie wsparcia pomostowego **w postaci pomocy finansowej**.

3. Zmiana wynika z zapisów Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020. Dotyczy modyfikacji form wsparcia, które może być realizowane w ramach bezzwrotnego wsparcia dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej.

Przed zmianą: (...) Adekwatnie do powyższego opisu planowanego wsparcia, w tym wskazanych przykładów przedsięwzięć oraz opisu ich wkładu w realizację celu szczegółowego, w ramach priorytetu realizowane będą następujące typy działań:

1) bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej obejmujące:

a) **szkolenia oraz doradztwo (indywidualne i grupowe)** umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej lub przekwalifikowania,

b) **przyznanie środków finansowych w postaci dotacji bezzwrotnych** na rozpoczęcie działalności gospodarczej,

c) wsparcie pomostowe (**niefinansowe oraz finansowe**).

(...)

Po zmianie: (...) Adekwatnie do powyższego opisu planowanego wsparcia, w tym wskazanych przykładów przedsięwzięć oraz opisu ich wkładu w realizację celu szczegółowego, w ramach priorytetu realizowane będą następujące typy działań:

1) bezzwrotne wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej obejmujące:

a) **usługi szkoleniowe (indywidualne i grupowe)** umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej lub przekwalifikowania,

b) przyznanie **bezzwrotnego wsparcia finansowego (dotacji)** na rozpoczęcie działalności gospodarczej,

c) wsparcie pomostowe **w postaci pomocy finansowej**.

(...)

4. Zmiana wynika z zapisów Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020. Dotyczy modyfikacji form wsparcia, które mogą być realizowane przez wskazane grupy beneficjentów.

Przed zmianą: (...) Do głównych grup beneficjentów należą:

- 1) w przypadku form wsparcia: **dotacji bezzwrotnych, szkoleń/ doradztwa/ mentoringu** w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej:
    - jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
    - osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej,
    - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i oświatową na podstawie przepisów odrębnych, w szczególności:
      - urzędy pracy,
      - organizacje pozarządowe,
      - partnerzy społeczno-gospodarczy.
- (...)

Po zmianie: (...) Do głównych grup beneficjentów należą:

- 1) w przypadku form wsparcia: **bezzwrotnego wsparcia finansowego (dotacji), szkoleń** w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej:
    - jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne,
    - osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej,
    - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą i oświatową na podstawie przepisów odrębnych, w szczególności:
      - urzędy pracy,
      - organizacje pozarządowe,
      - partnerzy społeczno-gospodarczy.
- (...)

➤ **Oś 9, PI 8iv dot. części OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU:**

Zmiana w zakresie usunięcia subsydiowanego zatrudnienia wynika z uwagi IK UP do projektu zmiany RPO WL 2014-2020, jak również ze stanowiska IK UP, iż wsparcie w postaci subsydiowanego zatrudnienia dotyczy wyłącznie projektów realizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy, wyrażonego w piśmie Ministerstwa Inwestycji i Rozwoju (Dep. EFS) z dnia 22 października 2019 r. znak DZF-VII.7510.19.2019.HH.

Przed zmianą: (...) Ponadto realizowane będą przedsięwzięcia, mające na celu pomoc w zdobyciu lub uzupełnieniu doświadczenia zawodowego, polegające na organizacji staży i praktyk zawodowych, spełniających określone standardy. **Dodatkowo zaplanowane działania przewidują wsparcie zatrudnienia grup docelowych u przedsiębiorcy lub innego pracodawcy, w ramach subsydiowanego zatrudnienia z możliwością połączenia z refundacją wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy.** Interwencja zakłada także wsparcie adaptacyjne **pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach zatrudnienia subsydiowanego, jak również dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji pracownika/ stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy.**

(...)

Adekwatnie do powyższego opisu planowanego wsparcia, w tym wskazanych przykładów przedsięwzięć oraz opisu ich wkładu w realizację celu szczegółowego, w ramach priorytetu realizowane będą następujące typy działań:

1) (...)

2) programy aktywizacji zawodowej obejmujące jedną lub kilka z następujących form wsparcia:

- a) poradnictwo zawodowe lub/i pośrednictwo pracy,
- b) staże i praktyki zawodowe,
- c) szkolenia prowadzące do nabycia, podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (w tym organizacja szkoleń połączona z praktyką zawodową u pracodawcy),
- d) **subsydiowane zatrudnienie z możliwością połączenia z refundacją wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy,**
- e) wsparcie adaptacyjne **pracownika, który uzyskał zatrudnienie w ramach zatrudnienia subsydiowanego, jak również dla osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji pracownika/ stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy.**

Po zmianie: (...) Ponadto realizowane będą przedsięwzięcia, mające na celu pomoc w zdobyciu lub uzupełnieniu doświadczenia zawodowego, polegające na organizacji staży i praktyk zawodowych, spełniających określone standardy. Interwencja zakłada także wsparcie adaptacyjne osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy.

(...)

Adekwatnie do powyższego opisu planowanego wsparcia, w tym wskazanych przykładów przedsięwzięć oraz opisu ich wkładu w realizację celu szczegółowego, w ramach priorytetu realizowane będą następujące typy działań:

1) (...)

2) programy aktywizacji zawodowej obejmujące jedną lub kilka z następujących form wsparcia:

- a) poradnictwo zawodowe lub/i pośrednictwo pracy,
- b) staże i praktyki zawodowe,
- c) szkolenia prowadzące do nabycia, podniesienia, uzupełnienia lub zmiany kwalifikacji zawodowych (w tym organizacja szkoleń połączona z praktyką zawodową u pracodawcy),
- d) wsparcie adaptacyjne osoby odbywającej staż, praktykę zawodową, w zakresie dostosowania kompetencji i kwalifikacji stażysty/praktykanta do potrzeb pracodawcy oraz profilu wykonywanej pracy.

➤ **Oś 10, PI 8v -dot. części OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU:**

1. Odejście od wsparcia zwrotnego.

Wynika z sytuacji na rynku pracy, która obecnie jest nieporównywalnie lepsza niż w momencie przeprowadzenia analizy ex-ante oraz powierzenia wdrażania Bankowi Gospodarstwa Krajowego i wybranemu przez niego pośrednikowi finansowemu. Na koniec sierpnia 2019 roku w województwie lubelskim, w powiatowych urzędach pracy zarejestrowanych było 67113 osób bezrobotnych, tj. o niemal 40% mniej osób niż w momencie podpisania umowy o finansowaniu – na koniec listopada 2016 r. 92736 osób było bezrobotnych. Na wysokim poziomie utrzymuje się również popyt na pracę. W 2018 r. w województwie lubelskim powstało 28,2 tys. nowych miejsc pracy, było ich o ponad 9% więcej niż w 2016 roku. Wzrosło również przeciętne wynagrodzenie w sektorze przedsiębiorstw, w skali kraju w sierpniu 2019 r. było ono wyższe o ponad 18% niż trzy lata wcześniej (źr.: <https://stat.gov.pl/>). Rynek pracownika, czyli możliwość uzyskania komfortowych warunków zatrudnienia, lepszego wynagrodzenia czy elastycznych godzin pracy przyczynia się do mniejszego zainteresowania podejmowaniem ryzyka związanego z rozpoczynaniem własnej działalności gospodarczej. Z badań przeprowadzonych w 2017 roku wynika, że jedynie 20% respondentów chciałoby prowadzić własną działalność, a 66%

wybiera pracę na etacie. W tej sytuacji konkurencja ze strony wsparcia dotacyjnego oferowanego ze środków publicznych (krajowych i europejskich) w ramach innych Działań i programów ogromnie zmniejsza atrakcyjność instrumentu kierowanego do wąskiej i ściśle określonej grupy docelowej. Do tej pory w ramach wsparcia zwrotnego w Działaniu 10.2 RPO WL nie udzielono żadnej pożyczki mimo, iż umowa z pośrednikiem finansowym została zawarta jeszcze w kwietniu 2018 r.

Opis kierunkowych zasad wyboru projektów:

Przed zmianą: *W zakresie instrumentów finansowych projekty będą realizowane zgodnie z art. 37 ust. 1 oraz art. 38 ust. 4-5 rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 1303/2013.*

Po zmianie: Brak zapisów – powyższy fragment został usunięty.

Planowane zastosowanie instrumentów finansowych:

Przed zmianą: *W odniesieniu do obszarów wsparcia w ramach priorytetu inwestycyjnego, poza wsparciem bez-zwrotnym zastosowanie będzie miało także wsparcie w formie instrumentów finansowych. Zgodnie z art. 37 rozporządzenia (UE) 1303/2013 na podstawie wyników przeprowadzonej przez ekspertów zewnętrznych oceny ex ante, potwierdzającej zasadność zastosowania instrumentów finansowych w ramach niniejszego priorytetu inwestycyjnego, IZ RPO WL podjęła decyzję o udzielaniu wsparcia w formie pożyczek.*

Po zmianie: *Z uwagi na specyfikę grupy docelowej oraz oferowany typ wsparcia nie stosuje się instrumentów finansowych w ramach niniejszego priorytetu.*

2. Zmiana opisu grup beneficjentów podyktowana jest rezygnacją z instrumentu finansowego w OP 10. Zastrzeżenie, iż wsparcie w postaci subsydiowanego zatrudnienia dotyczy wyłącznie projektów realizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy, wynika ze stanowiska IK UP, wyrażonego w piśmie z dnia 22 października 2019 r. znak DZF-VII.7510.19.2019.HH. Ponadto zmiany są spójne z aktualnym brzmieniem Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020, obowiązujących od dnia 20 sierpnia 2019 r.

Przed zmianą:

*"(...) Realizowane będzie także wsparcie typu outplacement na rzecz pracodawców i ich pracowników, którzy przechodzą procesy restrukturyzacyjne. Programy typu outplacement obejmować będą w szczególności doradztwo zawodowe i poradnictwo psychologiczne, szkolenia, staże, **praktyki zawodowe, bony na zasiedlenie** oraz wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej. (...)"*

(...) następujące typy działań:

(...) 2) programy typu outplacement obejmujące:

a) doradztwo zawodowe,

b) poradnictwo psychologiczne,

c) szkolenia,

*d) staże i **praktyki zawodowe,***

*e) **bony na zasiedlenie,***

*f) **wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej** obejmujące:*

- *szkolenia oraz doradztwo (indywidualne i grupowe) umożliwiające uzyskanie wiedzy i umiejętności niezbędnych do podjęcia i prowadzenia działalności gospodarczej,*
- *przyznanie środków finansowych na rozpoczęcie działalności gospodarczej w postaci dotacji bezzwrotnych lub instrumentów finansowych*
- *wsparcie pomostowe (niefinansowe oraz finansowe).*

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- *przedsiębiorcy oraz ich pracownicy/kadra zarządzająca sektora MMŚP,*
- *osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,*
- *pracodawcy i ich pracownicy przechodzący procesy restrukturyzacyjne (pracownicy przewidziani do zwolnienia lub zagrożeni zwolnieniem z pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz osoby, które utraciły pracę z przyczyn dotyczących zakładu pracy w okresie nie dłuższym niż 6 miesięcy przed dniem przystąpienia do projektu).*

Wsparciem w ramach programów typu outplacement mogą być objęci także pracownicy dużych przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne.

(...) Do głównych grup beneficjentów należą:

1) w przypadku instrumentów finansowych:

- *podmioty wdrażające instrument finansowy, które spełniają kryteria wymienione w rozporządzeniu delegowanym nr 480/2014.*

2) w pozostałych formach wsparcia: dotacji bezzwrotnych, szkoleń/doradztwa/mentoringu w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, usług rozwojowych: (...)"

Po zmianie:

"(...) Realizowane będzie także wsparcie typu outplacement na rzecz pracodawców i ich pracowników, którzy przechodzą procesy restrukturyzacyjne. Programy typu outplacement obejmować będą w szczególności doradztwo zawodowe i poradnictwo psychologiczne, **pośrednictwo pracy**, szkolenia, **kursy, studia podyplomowe**, staże, **subsydiowanie zatrudnienia**, **sfinansowanie kosztów dojazdu do miejsca zatrudnienia lub dodatek relokacyjny** oraz wsparcie finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej. (...)

(...) następujące typy działań:

(...) 2) programy typu outplacement obejmujące:

- a) *doradztwo zawodowe,*
- b) *poradnictwo psychologiczne,*
- c) ***pośrednictwo pracy,***
- d) *szkolenia, kursy, studia podyplomowe,*
- e) *staże,*
- f) ***subsydiowanie zatrudnienia (wyłącznie w przypadku projektów realizowanych przez Powiatowe Urzędy Pracy),***
- g) ***sfinansowanie kosztów dojazdu do miejsca zatrudnienia lub dodatek relokacyjny na pokrycie kosztów zamieszkania związanych z podjęciem zatrudnienia,***
- h) ***wsparcie finansowe na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej, w formie bezzwrotnej, które może być uzupełnione o wsparcie pomostowe w postaci pomocy finansowej.(...)***

Grupę docelową wsparcia stanowią:

- przedsiębiorcy oraz ich pracownicy/kadra zarządzająca sektora MMŚP,

- osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,

- **pracownicy zagrożeni zwolnieniem, pracownicy przewidziani do zwolnienia lub osoby zwolnione z przyczyn nie dotyczących pracownika.**

Wsparciem w ramach programów typu outplacement mogą być objęci także pracownicy dużych przedsiębiorstw przechodzących procesy restrukturyzacyjne.

Do głównych grup beneficjentów należą, **w przypadku wsparcia w postaci: bezzwrotnego wsparcia finansowego (dotacji), szkoleń** w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej, usług rozwojowych: (...)"

➤ **OŚ 11, PI 9i – dot. części OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU, OPIS KIERUNKOWYCH ZASAD WYBORU PROJEKTÓW**

Zmiana techniczna, spójna z aktualnym brzmieniem Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 (także zgodnie z uwagą IK UP).

1. **Przed zmianą:** Przewiduje się wykorzystywanie zróżnicowanych form i metod aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym stosowanie **instrumentów aktywizacji edukacyjnej, społecznej i zawodowej**, jak również realizację działań z zakresu aktywnych technik poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych.

Po zmianie: Przewiduje się wykorzystywanie zróżnicowanych form i metod aktywizacji społeczno-zawodowej, w tym stosowanie **usług aktywnej integracji o charakterze edukacyjnym, społecznym, zawodowym, zdrowotnym**, jak również realizację działań z zakresu aktywnych technik poszukiwania pracy oraz nabywania kompetencji kluczowych.

2. **Przed zmianą:** Zgodnie z **krajowymi** wytycznymi **horyzontalnymi** ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, dotyczącymi realizacji CT 9, wprowadzone zostaną kryteria minimalnej efektywności **społeczno – zatrudnieniowej, łączące** efekty aktywizacji społecznej względem osób o najwyższym stopniu wykluczenia oraz efekty zatrudnieniowe w odniesieniu do osób o relatywnie większym stopniu zbliżenia do rynku pracy.

Po zmianie: Zgodnie z wytycznymi ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego, dotyczącymi realizacji CT 9, wprowadzone zostaną kryteria minimalnej efektywności **społecznej i efektywności zatrudnieniowej, obrazujące** efekty aktywizacji społecznej względem osób o najwyższym stopniu wykluczenia oraz efekty zatrudnieniowe w odniesieniu do osób o relatywnie większym stopniu zbliżenia do rynku pracy.

➤ **OŚ 11, PI 9iv - dot. części OKREŚLONY CEL PRIORYTETU, OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU, OPIS KIERUNKOWYCH ZASAD WYBORU PROJEKTÓW**

1. Zmiana techniczna - podyktowana koniecznością usunięcia z obowiązujących i projektowanych przepisów terminologii nacechowanej negatywnie, zastępując ją terminologią szanującą godność i autonomię osób z niepełnosprawnościami (zalecenie Komitetu do spraw Praw Osób Niepełnosprawnych w zakresie wdrażania postanowień Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych). Zmiana jest także zgodna z nazewnictwem stosowanym w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 z dnia 8 lipca 2019 r.

Przed zmianą: osoby niesamodzielne / osoby zależne

Po zmianie: osoby potrzebujące wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

➤ **Oś 11, PI 9v -dot. części OKREŚLONY CEL PRIORYTETU, OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU**

Zmiana techniczna - wprowadzono odwołanie do aktualnie obowiązującego dokumentu KPRES w wersji przyjętej uchwałą nr 11 Rady Ministrów z dnia 31 stycznia 2019 r. zmieniającą uchwałę w sprawie przyjęcia programu pod nazwą "Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej" (także zgodnie z uwagą IK UP).

Przed zmianą: Krajowy Program Ekonomii Społecznej

Po zmianie: Krajowy Program Ekonomii Społecznej do 2023 roku. Ekonomia Solidarności Społecznej

➤ **Oś 11, PI 9v - dot. części OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU**

1. Zmiana techniczna - zgodna z terminologią stosowaną w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 z dnia 8 lipca 2019 r. (także zgodnie z uwagą IK UP).

Przed zmianą: Zakłada się kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych, w tym wsparcie na założenie, przystąpienie oraz zatrudnienie w spółdzielni socjalnej, obejmujące m. in. wsparcie doradczo-szkoleniowe, przyznanie środków finansowych (**dotacje**), wsparcie pomostowe, mentoring w zakresie prowadzenia działalności.

Po zmianie: Zakłada się kompleksowe wsparcie na rzecz tworzenia i funkcjonowania przedsiębiorstw społecznych, w tym wsparcie na założenie, przystąpienie oraz zatrudnienie w spółdzielni socjalnej, obejmujące m. in. wsparcie doradczo-szkoleniowe, przyznanie środków finansowych (**bezwrotnego wsparcia finansowego**), wsparcie pomostowe, mentoring w zakresie prowadzenia działalności.

2. **Korekta opisu grupy docelowej.** Zmiana wynika z zasad wsparcia sektora ekonomii społecznej określonych Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 i ma na celu zapewnienie spójności zapisów Programu, zarówno z KPRES, jak i z ww. Wytycznymi.

Przed zmianą: Adekwatnie do planowanego rodzaju działań, głównymi grupami docelowymi będą w szczególności:

- podmioty ekonomii społecznej (**zgodnie z definicją Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej**), w tym w szczególności przedsiębiorstwa społeczne i podmioty o charakterze reintegracyjnym (Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej),
- podmioty **prowadzące działalność gospodarczą**, deklarujące chęć przekształcenia się w przedsiębiorstwo społeczne,
- osoby fizyczne/prawne zamierzające założyć przedsiębiorstwo społeczne,
- osoby wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym (przypis: Katalog osób, które można zaliczyć do grupy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zawarty będzie w wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9.)

Po zmianie: Adekwatnie do planowanego rodzaju działań, głównymi grupami docelowymi będą w szczególności:

- podmioty ekonomii społecznej,
- podmioty deklarujące chęć przekształcenia się w przedsiębiorstwo społeczne,
- osoby fizyczne/prawne zamierzające założyć przedsiębiorstwo społeczne **oraz osoby fizyczne uprawnione do wsparcia na podstawie wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9,**
- osoby wykluczone lub zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym (przypis: Katalog osób, które można zaliczyć do grupy osób wykluczonych lub zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym zawarty będzie w wytycznych ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego dotyczących realizacji CT 9.)

- 3. Korekta opisu głównych grup beneficjentów.** Zmiana wynika z zasad wsparcia sektora ekonomii społecznej określonych Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020 i ma na celu zapewnienie spójności zapisów Programu, zarówno z KRPES, jak i z ww. Wytycznymi.

Przed zmianą: Do głównych grup beneficjentów należą :

- Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES),
- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej (zgodnie z definicją Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej), w tym podmioty o charakterze reintegracyjnym (Zakłady Aktywności Zawodowej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Centra Integracji Społecznej, Kluby Integracji Społecznej),
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.

Po zmianie: Do głównych grup beneficjentów należą :

- Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES),
- organizacje pozarządowe,
- podmioty ekonomii społecznej,
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne.

➤ **OŚ 12, PI 10i - dot. części OKREŚLONY CEL PRIORYTETU**

Propozycja modyfikacji zapisu jest konsekwencją przesunięcia środków na edukację przedszkolną:

Przed zmianą: Mając na względzie powyższe, na wsparcie obszaru dotyczącego edukacji przedszkolnej zostanie przeznaczona 30% alokacji na PI 10i.

Po zmianie: Mając na względzie powyższe, na wsparcie obszaru dotyczącego edukacji przedszkolnej zostanie przeznaczona **co najmniej** 30% alokacji na PI 10i.

➤ **OŚ 12, PI 10i - dot. OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU:** CS1: Zwiększenie udziału dzieci w wieku przedszkolnym w wysokiej jakości edukacji przedszkolnej:

1. Propozycja poszerzenia zakresu wsparcia dla nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego. Rozszerzenie zakresu i grupy docelowej doskonalenia zawodowego nauczycieli – zgodnie z Podrozdziałem 3.1 pkt 15 Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków

Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 przyczyni się do polepszenia jakości świadczonych usług edukacyjnych oraz dostępności kadry pedagogicznej, przygotowanej do pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym oraz ich rodzicami.

Przed zmianą: (...) W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się także możliwość realizacji **szkoleń** dla nauczycieli wychowania przedszkolnego. (...)

Po zmianie: (...) W szczególnie uzasadnionych przypadkach dopuszcza się także możliwość realizacji **wsparcia na rzecz doskonalenia umiejętności, kompetencji lub kwalifikacji** dla nauczycieli ośrodków wychowania przedszkolnego. (...)

2. Propozycja rozszerzenia i doprecyzowania typów projektu. Wprowadzenie typu projektu, o którym mowa w podrozdziale 3.1 pkt 4 lit. b Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 przyczyni się do zwiększenia dostępności edukacji przedszkolnej dla dzieci w niepełnosprawnościach. W tirecie drugim - doprecyzowano typ projektu - zgodnie z ww. Wytycznymi:

Przed zmianą: Typy działań:

- tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku przedszkolnym,
- rozszerzenie oferty o zajęcia realizowane w celu wyrównania stwierdzonych deficytów oraz dodatkowe zajęcia, które pozwolą na zwiększenie kompetencji społecznych.

Po zmianie: Typy działań:

- tworzenie miejsc wychowania przedszkolnego dla dzieci w wieku przedszkolnym **lub dostosowanie istniejących miejsc wychowania przedszkolnego do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami**,
- rozszerzenie oferty o zajęcia realizowane w celu wyrównania stwierdzonych deficytów oraz dodatkowe zajęcia, które pozwolą na zwiększenie kompetencji społecznych **lub realizacja dodatkowej oferty edukacyjnej i specjalistycznej umożliwiającej dziecku z niepełnosprawnością udział w wychowaniu przedszkolnym poprzez wyrównywanie deficytu wynikającego z niepełnosprawności**.

- ***OŚ 12, PI 10i - dot. OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU:*** CS2: Podniesienie u uczniów kompetencji kluczowych, właściwych postaw i umiejętności niezbędnych na rynku pracy, oraz rozwój indywidualnego podejścia do ucznia, szczególnie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi:

Doprecyzowanie katalogu grup docelowych oraz beneficjentów. Zgodnie z art. 4 pkt 28a ustawy Prawo oświatowe z dniem 1 września 2019 r. szkoły artystyczne zostały wpisane w katalog szkół prowadzących kształcenie zawodowe. Niemniej jednak, zgodnie z Wytycznymi w obszarze edukacji, wsparcie w ramach PI 10iv mogą uzyskać ponadpodstawowe lub ponadgimnazjalne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe. Dlatego proponuje się pozostawienie podstawowych szkół artystycznych jako beneficjentów i grupy docelowe wsparcia w PI 10i.

Przed zmianą: Do głównych grup beneficjentów należą: (...) w zakresie działań mających na celu poprawę jakości kształcenia ogólnego - szkoły i placówki oświatowe realizujące kształcenie ogólne, specjalistyczne, **w tym** szkoły artystyczne **I i II stopnia** realizujące kształcenie w oparciu o dwie podstawy programowe, (...)

Po zmianie: Do głównych grup beneficjentów należą: (...) w zakresie działań mających na celu poprawę jakości kształcenia ogólnego - szkoły i placówki oświatowe realizujące kształcenie ogólne, specjalistyczne, **jak również podstawowe** szkoły artystyczne realizujące kształcenie w oparciu o dwie podstawy programowe, (...)

Przed zmianą: Główne grupy docelowe, do których kierowane jest wsparcie w ramach priorytetu to: (...)

- w zakresie działań mających na celu poprawę jakości kształcenia ogólnego - nauczyciele i pracownicy pedagogiczni szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie specjalistyczne, **w tym szkoły artystyczne, I i II stopnia realizujące** kształcenie w oparciu o dwie podstawy programowe, (...)

- w zakresie działań mających na celu poprawę jakości kształcenia ogólnego - uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie specjalistyczne, **w tym szkoły artystyczne I i II stopnia, realizujące** kształcenie w oparciu o dwie podstawy programowe, (...)

Po zmianie: Główne grupy docelowe, do których kierowane jest wsparcie w ramach priorytetu to: (...)

- w zakresie działań mających na celu poprawę jakości kształcenia ogólnego - nauczyciele i pracownicy pedagogiczni szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie specjalistyczne, **jak również podstawowych szkół artystycznych realizujących** kształcenie w oparciu o dwie podstawy programowe, (...)

- w zakresie działań mających na celu poprawę jakości kształcenia ogólnego - uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek oświatowych prowadzących kształcenie specjalistyczne, **jak również podstawowych szkół artystycznych realizujących** kształcenie w oparciu o dwie podstawy programowe (...)

➤ **Oś 12, PI 10iv - dot. części OKREŚLONY CEL PRIORYTETU, OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU**

Z uwagi na potrzebę przełamania negatywnego postrzegania szkolnictwa zawodowego oraz zwiększenia zainteresowania edukacją zawodową niezbędne jest wzmocnienie działań w zakresie promocji tego obszaru szkolnictwa. Poprawie wizerunku poszczególnych szkół oraz całego systemu szkolnictwa zawodowego na danym obszarze sprzyjać będzie realizowanie bardziej przemyślanych działań informacyjnych, promocyjnych i marketingowych w postaci m.in. „targów edukacyjnych”. W związku z powyższym wprowadzono dodatkowy typ działań (o charakterze uzupełniającym do dotychczasowej interwencji).

Przed zmianą: Brak zapisu.

Po zmianie:

Typy działań:

(...) • *promocja kształcenia zawodowego, w tym organizacja/udział w targach edukacyjnych*

Główne grupy docelowe, do których kierowane jest wsparcie w ramach priorytetu:

(...) - *uczniowie szkół podstawowych, (wyłącznie w przypadku typu projektu dotyczącego promocji kształcenia zawodowego, w tym organizacji/udziału w targach edukacyjnych) (...)*

➤ **Oś 12, PI 10iv - dot. OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU: CS2. Podniesienie kompetencji i kwalifikacji zawodowych osób dorosłych, adekwatnie do wymagań regionalnego i krajowego rynku pracy.**

1. Doprecyzowano typy projektów. Zgodnie z art. 4 pkt 34 Prawo oświatowe od dnia 1 września 2019 r. mamy do czynienia z kwalifikacjami wyodrębnionymi w zawodzie, a nie z kwalifikacjami w zawodzie. W związku z tym, że typy działań przewidują inne kursy, które nie kończą się

uzyskaniem kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie, wprowadzono zapis „lub kwalifikacji zawodowych”, aby dopuścić finansowanie egzaminów, kończących również te formy i potwierdzających kwalifikacje zawodowe.

Przed zmianą: (...) możliwość potwierdzania **kwalifikacji w zawodzie** poprzez odpowiednie egzaminy.

Po zmianie: (...) możliwość potwierdzania **kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie lub kwalifikacji zawodowych** poprzez odpowiednie egzaminy.

2. Doprecyzowano grupy beneficjentów, zgodnie z podrozdziałem 6.1 pkt 2 lit. a Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020:

Przed zmianą: Do głównych grup beneficjentów należą: (...) szkoły i placówki oświatowe realizujące kształcenie zawodowe, w tym szkoły specjalne przysposabiające do pracy, (...)

Po zmianie: Do głównych grup beneficjentów należą: (...) **publiczne i niepubliczne ponadgimnazjalne lub ponadpodstawowe** szkoły i placówki oświatowe realizujące kształcenie zawodowe, w tym szkoły specjalne przysposabiające do pracy, (...)

3. Zgodnie z art. 4 pkt 29 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe od dnia 1 września 2019 r. definicja szkoły dla dorosłych nie uwzględnia żadnego z typów szkół prowadzących kształcenie zawodowe (wykreślono zatem wyłączenie szkół dla dorosłych). Doprecyzowanie zapisów dotyczących grupy docelowej (osób dorosłych) zgodnie z podrozdziałem 6.1 Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020.

Przed zmianą: (...) uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie **zawodowe (z wyłączeniem szkół dla dorosłych)**, w tym szkół specjalnych przysposabiających do pracy,

(...) osoby dorosłe, z własnej inicjatywy zainteresowane nabyciem, podniesieniem bądź uzupełnieniem kwalifikacji, (...)

Po zmianie: (...) uczniowie, wychowankowie i słuchacze szkół i placówek prowadzących kształcenie zawodowe, w tym szkół specjalnych przysposabiających do pracy,

(...) osoby dorosłe, z własnej inicjatywy zainteresowane nabyciem, podniesieniem bądź uzupełnieniem **kompetencji lub kwalifikacji w zakresie zawodowym**, (...)

➤ **Oś 14 - dot. części OPIS INTERWENCJI W RAMACH PRIORYTETU**

Doprecyzowanie w związku z planowanym przeznaczeniem środków PT na dokumentację projektową 2020+.

1. **Przed zmianą:** Cel 3: Rozwój potencjału beneficjentów.

Rezultat: Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu, ze szczególnym uwzględnieniem jst oraz innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w RPO WL 2014-2020, sprzyjające efektywniejszej absorpcji środków objętych Programem.

Po zmianie: Cel 3: Rozwój potencjału beneficjentów.

Rezultat: Wzmocnienie kompetencji beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu, ze szczególnym uwzględnieniem jst oraz innych beneficjentów pełniących kluczową rolę w RPO WL 2014-2020, **oraz w przyszłej perspektywie finansowej po 2020 roku**, sprzyjające efektywniejszej absorpcji środków objętych Programem.

2. Przed zmianą: 3) W ramach realizacji celu 3 – Rozwój potencjału beneficjentów będą realizowane następujące działania:

- szkolenia specjalistyczne odpowiadające potrzebom beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu,
- wsparcie przygotowania i weryfikacja dokumentacji projektowej w wybranych projektach strategicznych (**project pipeline**).

Po zmianie: 3) W ramach realizacji celu 3 – Rozwój potencjału beneficjentów będą realizowane następujące działania:

- **warsztaty, spotkania informacyjne, wizyty studyjne oraz szkolenia w tym** specjalistyczne odpowiadające potrzebom beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu,
- wsparcie przygotowania i weryfikacja dokumentacji **przedprojektowej i projektowej** w wybranych projektach strategicznych **oraz innych projektach w ramach RPO WL**.

3. Zmiana wynika z faktu, iż dotychczas metodologia obliczania stopy zwrotu na inwestycji (RoI) w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji nie została opracowana. Zgodnie z informacjami z KE na chwilę obecną, projekt dokumentu opracowywanego przez Bank Światowy odnośnie RoI (na zlecenie KE, ale we współpracy z poziomem krajowym) zamyka się – po przedłużeniach – z końcem marca 2020 r. (obecnie dyskutowane są uwagi do raportu końcowego BŚ), następnie KE będzie opracowywać horyzontalne podejście do tej kwestii.

Wprowadzono więc zapis w brzmieniu zaproponowanym przez KE.

Ostateczne brzmienie zmiany zostało ustalone po podjęciu przez Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 uchwały nr 275/2019 z dnia 28 listopada 2019 r. w sprawie zatwierdzenia propozycji zmian Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, na podstawie § 1 ust. 3 tej uchwały, w następstwie stanowiska negocjacyjnego Komisji Europejskiej.

Przed zmianą: Ze środków Pomocy Technicznej RPO WL na lata 2014 – 2020 wspierane będzie zapewnienie monitoringu, ewaluacji i aktualizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji , obejmujące:

- proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje zarządzającą i pośredniczące, oraz zainteresowane podmioty takie, jak uniwersytety, inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorców, oraz partnerów społecznych;.
- stopę zwrotu na inwestycji w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji, obliczaną dla EFRR i EFS (**przypis: Stopa zwrotu powinna być obliczana począwszy od 2016 r. z zastosowaniem jednolitej metodologii**).

Po zmianie: Ze środków Pomocy Technicznej RPO WL na lata 2014 – 2020 wspierane będzie zapewnienie monitoringu, ewaluacji i aktualizacji regionalnej strategii inteligentnych specjalizacji , obejmujące:

- proces przedsiębiorczego odkrywania, angażujący regionalne instytucje zarządzającą i pośredniczące, oraz zainteresowane podmioty takie, jak uniwersytety, inne instytucje szkolnictwa wyższego, przedsiębiorców oraz partnerów społecznych;
- stopę zwrotu na inwestycji w zakresie strategii inteligentnych specjalizacji, obliczaną dla EFRR i EFS (**przypis: Stopa zwrotu z inwestycji (RoI) zostanie obliczona według jednolitej metodologii zleconej przez Komisję Europejską i opracowanej przez Bank Światowy w współpracy z Polską**).

Zmiany w zakresie wskaźników:

➤ Oś 9, PI 8i:

- Zmiana nazwy wskaźnika (Działanie 9.2) z „**Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie**” na „**Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie**”

Zmiana wynika z konieczności dostosowania wskaźnika do wykazu wskaźników kluczowych monitorowanych w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych CT 8-10 wykazanych w Załączniku 2 do Wytocznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020 (WLWK). Zmiana ta wpłynie jednocześnie na zmniejszenie wskaźnika produktu wybranego do Ram Wykonania dla Osi 9. Obecna nazwa wskaźnika jest zgodna z zastosowaną w RPO WL wybraną do analogicznego typu wsparcia w PI 8iii w związku z czym jej wartość docelowa została uwzględniona we wskaźniku do RW. Po dokonaniu zmiany nazwy wskaźnika, zgodnie z WLWK, pomimo analogicznego zakresu gromadzonych danych, nie będzie można ujmować osiągnięcia wskaźnika w RW- zmiana techniczna.

- Zwiększenie wartości docelowych wskaźników w Osi 9, PI 8i

- **Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie** (Ramy wykonania)

Przed zmianą: 12 074 Mężczyźni, 12 997 Kobiety, 25 071 Ogółem

Po zmianie: 20 072 Mężczyźni, 20 473 Kobiety, 40 545 Ogółem

- **Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie**

Przed zmianą: 424 Mężczyźni, 539 Kobiety, 963 Ogółem

Po zmianie: 1 643 Mężczyźni, 2 082 Kobiety, 3 725 Ogółem

- **Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie**

Przed zmianą: 3 727 Ogółem

Po zmianie: 8 774 ogółem

- **Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie**

Przed zmianą: 8 839 Ogółem

Po zmianie: 26 511 Ogółem

Błąd w metodologii - zmiana wynika z konieczności dostosowania wartości wskaźników produktu do stanu wdrażania Programu. W Sprawozdaniu za rok 2018 można zauważyć nadwykonanie wskaźników w ramach PI 8i lub blisko 100%-owe wykonanie wskaźników. W związku z niewykorzystaniem całej alokacji na Działanie 9.1 i głównie Działanie 9.2 (projekty PUP) oraz urealnieniem kosztu jednostkowego na podstawie dotychczas realizowanych projektów, zasadne wydaje się urealnienie tych danych.

- Zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika **Liczba osób odchodzących z rolnictwa objętych wsparciem w programie**

Przed zmianą: 3 229 Ogółem

Po zmianie: 1 920 Ogółem

IZ RPO stwierdza konieczność zmniejszenia wartości powyższego wskaźnika dokonując analizy realizacji wskaźnika w ramach Działania 9.1 i 9.2 oraz alokacji pozostałej do zakontraktowania w ramach poszczególnych Działań. Wpływ na obniżenie wartości wskaźnika ma fakt, iż pozostała w Działaniu 9.1 alokacja przeznaczona jest na ostatni konkurs, który IZ RPO ogłosiła we wrześniu 2019 r. W ramach ogłoszonego konkursu, kierując się doświadczeniami płynącymi z konkursów rozstrzygniętych i projektów realizowanych, nie zastosowano kryteriów obligujących Wnioskodawcę do objęcia wsparciem lub też premiujących projekty obejmujące wsparciem osoby odchodzące z rolnictwa. IZ RPO dokonała analizy w ramach Działania

9.2 tj. pozostałą do zakontraktowania alokację, sytuację na rynku pracy oraz problemy Wnioskodawców w realizacji wsparcia dla osób odchodzących z rolnictwa. Na podstawie tej analizy IZ RPO stwierdza, iż nie jest możliwe osiągnięcie wskaźnika w zaplanowanej pierwotnie wartości. Ponadto, odnosząc się do sytuacji społecznej na terenie województwa należy wskazać, iż na koniec 2018 r. w rejestrach urzędów pracy województwa pozostawało 3 489 osób bezrobotnych zamieszkujących na wsi posiadających gospodarstwo rolne (4,7% ogółu zarejestrowanych osób bezrobotnych), podczas gdy w 2013 r. było ich prawie dwukrotnie więcej tj. 6 463 osoby (4,8% ogółu bezrobotnych). Nie bez znaczenia jest fakt, iż od 2013 r. do 2018 r. liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne zmniejszyła się niemalże o połowę (134 042 osoby zarejestrowane jako bezrobotne w 2013 r. i 74 449 osób w 2018 r.). Zgodnie z danymi na koniec sierpnia 2019 r. liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne wynosi 67 113 osób w tym 3 110 osób posiadających gospodarstwa rolne. Uwzględnić należy również fakt, iż na koniec 2018 r. wśród osób bezrobotnych, poprzednio pracujących, zaledwie 4,6% stanowiły osoby z sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (zgonie z PKD) a ich liczba wynosiła jedynie 2 072 osoby bezrobotne w całej sekcji ogółem.

W zakresie osób odchodzących z rolnictwa w trakcie realizacji projektów w latach 2015-2018, powiatowe urzędy pracy zgłaszały problemy z rekrutacją rolników do projektu. Problemy, jakie napotykają Wnioskodawcy przy rekrutacji do projektu związane są również z obawami potencjalnych uczestników projektu związanymi z utratą świadczeń socjalnych w związku z podjęciem zatrudnienia. Istotny jest również fakt, iż na terenach wiejskich, co do zasady, nie ma dużej liczby punktów opieki nad dziećmi, a publiczne przedszkola są często zamykane na okres wakacyjny, co powoduje że potencjalni uczestnicy/uczestniczki projektów muszą samodzielnie sprawować opiekę nad dziećmi, a tym samym są mniej mobilni i niechętnie podejmują nowe zobowiązania.

➤ **Oś 9, PI 8iii**

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu bezpośredniego ***Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej*** (Przed zmianą: 9 059, Po zmianie: 9 706) - błąd w metodologii - szacując wartość docelową wskaźnika i opracowując kryteria dla konkursów błędnie założono, iż stosunek utworzonych miejsc do liczby osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej będzie wynosił 120%. Na etapie realizacji okazało się, że w przeważającej liczbie projektów Beneficjenci osiągnęli wyższą wartość wskaźnika rezultatu, niż pierwotnie zakładali. W przypadku 32 zakończonych projektów w 26 z nich wartość docelowa została przekroczona ogółem o 16%. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy projektów zakończonych, projektów realizowanych oraz projektów skierowanych do dofinansowania. W przypadku projektów w ramach których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej założono 1% ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika.
- Zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*** (Przed zmianą: 8 046, Po zmianie: 7 167) (Ramy wykonania) - wynika z konieczności usunięcia z wyliczeń dotacji udzielanych w ramach PI 8i.
- Zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób pracujących, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie*** (Przed zmianą: 228 , Po zmianie: 187) - błąd w metodologii - wartość docelowa wskaźnika została przeszacowana na etapie poprzednich renegocjacji. Założono, iż maksymalnie 10% uczestników projektów będą stanowiły osoby pracujące. Z danych pochodzących z

projektów realizujących przedmiotowy wskaźnik wyniku, iż możliwa do osiągnięcia wartość wynosi 187 osób (przyjęto minimalne - 1% ryzyko nieosiągnięcia wartości wskaźnika). Należy podkreślić, iż w ramach PI 8iii nie będzie już ogłaszany żaden nabór - wyczerpanie alokacji.

- Zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób pozostających bez pracy, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie*** (Przed zmianą: 185 , Po zmianie: 99) –Zmiana wskaźnika wynika z propozycji zmniejszenia alokacji środków finansowych przeznaczonych na IF w ramach PI 8iii.

Bank Gospodarstwa Krajowego w porozumieniu z Pośrednikiem Finansowym wybranym dla wdrażania tego instrumentu poddał analizie perspektywę dalszej realizacji projektu i osiągnięcia zaplanowanych celów przy braku możliwości uelastycznienia zapisów dotyczących grupy docelowej. Umowa operacyjna z PF została podpisana 18 miesięcy temu i mimo upływu tego czasu udało się udzielić wsparcia tylko 21 osobom. Widoczna poprawa sytuacji na rynku pracy od momentu programowania wsparcia (ocena ex ante w 2015r.) oraz bardzo trudna grupa docelowa charakteryzująca się niskim wskaźnikiem przedsiębiorczości, w tym chęcią podejmowania ryzyka z tym związanego spowodowała, iż Bank mocno negatywnie ocenił możliwości wykorzystania wszystkich przypisanych środków. IZ RPO stoi więc na stanowisku, że zachowując podobną dynamikę możliwe jest (aczkolwiek będzie to nadal stanowiło wyzwanie) udzielenie wsparcia ok. 110 osobom z dotychczasowej grupy docelowej.

- Wprowadzenie wskaźnika produktu ***Liczba osób pracujących, które skorzystały z instrumentów zwrotnych na podjęcie działalności gospodarczej w programie*** (wartość docelowa: 11) - Wprowadzenie dodatkowego wskaźnika produktu w celu monitorowania osób pracujących, którym dotychczas udzielono instrumentów zwrotnych. Na etapie pisania RPO WL 2014-2020 w załączniku nr 2 do *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020* w odniesieniu do wsparcia w zakresie korzystania z instrumentów finansowych istniała możliwość wybrania wskaźnika odnoszącego się jedynie do osób pozostających bez pracy. Natomiast na etapie aktualizacji przedmiotowych wytycznych wprowadzono wskaźnik odnoszący się do osób pracujących, które skorzystały z instrumentów finansowych. W związku z powyższym IZ RPO w celu monitorowania osób pracujących, którym dotychczas udzielono instrumentów zwrotnych, wprowadziła dodatkowy wskaźnik produktu.

➤ Oś 9, PI 8iv

- Zmiana nazwy oraz zmniejszenie wartości wskaźnika rezultatu bezpośredniego z ***Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka, po opuszczeniu programu*** na ***Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu*** (Przed zmianą: 95% , Po zmianie: 80%) - zmiana nazwy wynika z zapisów znowelizowanych *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, zmiana wartości wskaźnika: błąd w metodologii - szacując wartość docelową wskaźnika opierano się na jedynych dostępnych wówczas danych, które dotyczyły projektów realizowanych w ramach Działania 1.5 PO KL 2007-2013. Jednak przedmiotowe dane nie uwzględniały podziału osób pod kątem ich statusu na rynku pracy. Na obecnym etapie szacowanie wskaźnika rezultatu oparto na dotychczas zrealizowanych i realizowanych projektach uwzględniając status uczestnika projektu (pracujący, osoby pozostające bez pracy). Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy stosunku wartości wskaźnika rezultatu do wskaźnika produktu w zakontraktowanych umowach.
- Zmiana zapisu dot. źródła danych z *Badanie ewaluacyjne* na *Dane IZ RPO WL* oraz częstotliwość pomiaru z *Co najmniej 2 razy w okresie programowania* na *Bieżący monitoring* w odniesieniu do wskaźnika rezultatu długoterminowego ***Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do lat 3, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania*** - zmiana wynika z możliwości pomiaru wskaźnika w oparciu o dane monitorowane przez IZ RPO, bez konieczności przeprowadzania badania ewaluacyjnego.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu *Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi do lat 3* (Przed zmianą: 5 300, Po zmianie: 5 393) - Zmiana spowodowana jest przesunięciem środków z PI 8iii z projektu dot. wsparcia w zakresie IF.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie* (Przed zmianą: 5 048, Po zmianie: 5 141) - Zmiana spowodowana jest przesunięciem środków z PI 8iii z projektu dot. wsparcia w zakresie IF.
- Propozycja dodania wskaźników produktu wraz z wartościami docelowymi na 2023 rok:
IZ RPO proponuje wprowadzenie dwóch wskaźników produktu odnoszących się do osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3.
Dwa nowe wskaźniki produktu (*Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek objętych wsparciem w programie (wspólny wskaźnik produktu)* oraz *Liczba osób pozostających bez pracy opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie (specyficzny wskaźnik produktu)*), odnoszące się do statusu na rynku pracy osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3, będą stanowiły sumę wartości docelowej określonej w RPO WL 2014-2020 wskaźnika produktu *Liczba osób opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie*.
Przedmiotowa zmiana spowodowana jest sposobem wyliczania wskaźników rezultatu: *Liczba osób, które powróciły na rynek pracy po przerwie związanej z urodzeniem/wychowaniem dziecka lub utrzymały zatrudnienie, po opuszczeniu programu* oraz *Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu* przez SFC2014.
Obecnie w Programie istnieje tylko jeden wskaźnik produktu, w ramach którego zawierają się zarówno osoby pracujące, jak i niepracujące (bezrobotne i bierne zawodowo), natomiast ww. rezultaty uwzględniają podział osób pod kątem ich statusu na rynku pracy.
Zaproponowana zmiana, tj. wprowadzenie dwóch ww. wskaźników produktu pozwoli na prawidłowe wyliczenie wartości adekwatnych wskaźników rezultatu. Proponowane wskaźniki produktu wraz z wartościami docelowymi na 2023 rok:
Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek objętych wsparciem w programie – **Mężczyźni: 149, Kobiety: 2 833, Ogółem: 2 982**
Liczba osób pozostających bez pracy opiekujących się dziećmi w wieku do lat 3 objętych wsparciem w programie – **2 159**

➤ **OŚ 10, PI 8v**

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu bezpośredniego ***Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie*** (Przed zmianą: 40% , Po zmianie: 85%) - Błąd w metodologii - na etapie szacowania pierwotnej wartości docelowej wskaźnika opierano się na wynikach badania ewaluacyjnego oceniającego przydatność szkoleń z punktu widzenia firmy. Błędnie przyjęto zbyt niską wartość wskaźnika (podejście popytowe jest formą, która dotychczas, tj. przed wdrażaniem RPO WL 2014-2020, nie była realizowana). Z danych IZ RPO dot. realizacji projektów w zakresie wsparcia dla przedsiębiorstw wynika, iż wskaźnik jest realizowany na wyższym poziomie niż pierwotnie zakładano. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów oraz projektów w trakcie realizacji. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, natomiast dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 10%.
- Rezygnacja ze wskaźnika rezultatu długoterminowego ***Liczba osób objętych działaniami typu outplacement znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu*** - IZ RPO dwa razy w ciągu realizacji programu zobowiązana jest wykazać osiągniętą wartość wspólnych wskaźników rezultatu długoterminowego w podziale na poszczególne priorytety inwestycyjne. W celu podania wartości osiągniętej przedmiotowych wskaźników należy przeprowadzić badanie ewaluacyjne na podstawie reprezentatywnej próby. Planując próbę badawczą, która

zostanie objęta badaniem należy wziąć pod uwagę wymagania związane z reprezentatywnością i poziomem błędu statystycznego, które zostały określone przez Komisję Europejską w Wytycznych The Programming Period 2014-2020. Monitoring and Evaluation of European Cohesion Policy – European Social Fund. Guidance document. Natomiast, aby obliczyć błąd statystyczny dla odpowiedniej liczebności i prób należy skorzystać z ogólnodostępnego narzędzia on-line tj. Kalkulator doboru wielkości próby – narzędzie wypracowane w tym celu przez Komisję Europejską.

Przedmiotowy wskaźnik, który proponujemy usunąć jest podwskaźnikiem w odniesieniu do wskaźnika wspólnego *liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu*.

W związku z powyższym w celu wyliczenia reprezentatywnej próby, na której zrealizowano badanie ewaluacyjne konieczne było wyodrębnienie z populacji uczestników Priorytetu inwestycyjnego 8v (Działanie 10.1 10.2) wyłącznie uczestników z Działania 10.2 i dokonanie wyliczeń realizacji wskaźnika na podstawie badania ilościowego wśród 84 osób. Gdzie tylko 41 osób udzieliło odpowiedzi. Realizacja badania na takiej małej podgrupie jest kosztowna i wskaźnik nie do końca odzwierciedla rzeczywistość. Tym bardziej, że w ramach wskaźnika wspólnego *liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu*, znajdują się również uczestnicy, którzy zakończyli udział we wsparciu typu outplacement, do których odnosi się podwskaźnik *Liczba osób objętych działaniami typu outplacement znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu*.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie*** (Ramy wykonania) - błąd w metodologii - na etapie szacowania pierwotnej wartości docelowej przyjęto koszt jednostkowy na poziomie 6 366,67 zł. Jednakże, w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020 wprowadzono maksymalny koszt na uczestnika wynoszący 5 000 zł. Obniżenie kosztu jednostkowego wpływa na zwiększenie wartości wskaźnika. Ponadto, podejście popytowe jest formą, która dotychczas, tj. przed wdrażaniem RPO WL 2014-2020, nie była realizowana. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji oraz wartości wskaźnika wypracowanej w ramach Działania 10.2 pod koniec lipca br. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, natomiast dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 1%.

Przed zmianą: Mężczyźni: 5 534, Kobiety: 6 498, Ogółem: 12 032,

Po zmianie: Mężczyźni: 8 175, Kobiety: 9 218, Ogółem: 17 393

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie*** (Przed zmianą: 2 406, Po zmianie: 3 279) - Błąd w metodologii - na etapie szacowania pierwotnej wartości docelowej przyjęto koszt jednostkowy na poziomie 6 366,67 zł. Jednakże, w Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020 wprowadzono maksymalny koszt na uczestnika wynoszący 5 000 zł. Obniżenie kosztu jednostkowego wpływa na zwiększenie wartości wskaźnika. Pisząc Program zakładano, iż osoby powyżej 50 roku życia będą stanowić 20% osób pracujących objętych wsparciem. Proporcja nie ulega znaczącej zmianie - po podniesieniu wartości wskaźników osoby 50+ będą stanowić 19% wszystkich osób pracujących objętych wsparciem. Ponadto, podejście popytowe jest formą, która dotychczas, tj. przed wdrażaniem RPO WL 2014-2020, nie była realizowana. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji oraz wartości wskaźnika wypracowanej w ramach Działania 10.2 pod koniec lipca br. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, natomiast dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 5%.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie*** (Przed zmianą: 4 693, Po zmianie: 7 329) - Błąd w metodologii - na etapie szacowania pierwotnej wartości docelowej przyjęto koszt jednostkowy na poziomie 6 366,67 zł. Jednakże, w *Wytycznych w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze przystosowania przedsiębiorców i pracowników do zmian na lata 2014-2020* wprowadzono maksymalny koszt na uczestnika wynoszący 5 000 zł. Obniżenie kosztu jednostkowego wpływa na zwiększenie wartości wskaźnika. Pisząc Program zakładano, iż osoby o niskich kwalifikacjach będą stanowić 39% osób pracujących objętych wsparciem. Proporcja nie ulega znaczącej zmianie - po podniesieniu wartości wskaźników osoby o niskich kwalifikacjach stanowić 42% wszystkich osób pracujących objętych wsparciem. Ponadto, podejście popytowe jest formą, która dotychczas, tj. przed wdrażaniem RPO WL 2014-2020, nie była realizowana. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji oraz wartości wskaźnika wypracowanej w ramach Działania 10.2 pod koniec lipca br. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, natomiast dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 5%.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie*** (Przed zmianą: 4893, Po zmianie: 6204) - Błąd w metodologii - na etapie programowania założono zbyt wysoki poziom ryzyka nieosiągnięcia wartości docelowej. Na obecnym etapie ryzyko nieosiągnięcia wskaźnika szacuje się na poziomie 0,5%. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji oraz wartości wskaźnika pochodzącej z 11 projektów w ramach Działania 10.4 znajdujących się na liście rankingowej, na których dofinansowanie są dostępne środki. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 0,5%, natomiast dla projektów z listy rankingowej 5%.

➤ Oś 10, PI 8vi

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu bezpośredniego ***Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne*** (Przed zmianą: 38%; Po zmianie: 75%) - błąd w metodologii - na etapie szacowania wartości docelowej opierano się na danych dot. programów profilaktycznych w zakresie nowotworów. W przypadku tego schorzenia w ramach działań EFS wsparcie polegało jedynie na zachęcaniu uczestników do wzięcia udziału w badaniach profilaktyki w zakresie raka, co nie oznaczało udziału uczestnika w badaniu, a tym samym wykazaniu we wskaźniku rezultatu. Na etapie realizacji kolejnych naborów np. w zakresie profilaktyki boreliozy projekty jako już pierwszą formę wsparcia obejmowały badanie, co automatycznie kwalifikuje uczestnika do wykazania we wskaźniku rezultatu bezpośredniego. IZ RPO nie uwzględniła powyższego w swoich szacunkach zaniżając pierwotnie przyjęty poziom wskaźnika rezultatu. Ponadto, wsparcie w zakresie usług zdrowotnych jest formą, która dotychczas, tj. przed wdrażaniem RPO WL 2014-2020, nie była realizowana. Propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika także z aktualnie zakontraktowanych umów - przeanalizowano stosunek wartości wskaźnika rezultatu do adekwatnego produktu.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS*** (Przed zmianą: 38 828; Po zmianie: 115 927) (Ramy wykonania) - Błąd w metodologii - szacując pierwotną wartość docelową wskaźnika przyjęto znacząco zawyżony koszt jednostkowy zarówno dla programów krajowych jak i regionalnych. Pierwotny koszt jednostkowy opierał się na analizie kosztów poszczególnych badań realizowanych do 2012 r. Obniżenie/ urealnienie kosztu jednostkowego na podstawie dotychczas zrealizowanych projektów wpływa na zwiększenie

wartości wskaźnika. Ponadto, wsparcie w zakresie usług zdrowotnych jest formą, która dotychczas, tj. przed wdrażaniem RPO WL 2014-2020, nie była realizowana. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji oraz wartości wskaźnika pochodzącej z 9 projektów złożonych w odpowiedzi na nabór RPLU.10.03.00-IZ.00-06-001/19.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców*** (Przed zmianą: 3; Po zmianie: 16) - Błąd w metodologii - na etapie programowania do wskaźnika wliczono tylko rzeczywistą liczbę programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia regionu. Nie uwzględniono sytuacji, w której system będzie agregował dane na poziomie projektu, a nie programu zdrowotnego. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji oraz wartości wskaźnika pochodzącej z 9 projektów złożonych w odpowiedzi na nabór RPLU.10.03.00-IZ.00-06-001/19.
- Propozycja dodania specyficznego wskaźnika produktu w ramach PI 8vi
IZ RPO proponuje wprowadzenie specyficznego wskaźnika produktu *Liczba osób objętych programem zdrowotnym ukierunkowanym na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy*.
Przedmiotowa zmiana spowodowana jest sposobem wyliczania wskaźnika rezultatu *Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie*, który odnosi się tylko i wyłącznie do jednego naboru w ramach Działania 10.3, w ramach którego wsparcie kierowane jest do przedsiębiorstw i ich pracowników.
Obecnie w Programie istnieje tylko jeden produkt, w ramach którego mieszczą się wszystkie osoby objęte programem zdrowotnym dzięki EFS, co niesłusznie zawyża podstawę do wyliczenia wskaźnika rezultatu.
Zaproponowana zmiana, tj. wprowadzenie ww. specyficznego wskaźnika produktu pozwoli na prawidłowe wyliczenie wartości adekwatnego wskaźnika rezultatu.
Proponowany specyficzny wskaźniki produktu wraz z wartością docelową na 2023 rok:
Liczba osób objętych programem zdrowotnym ukierunkowanym na eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy - 600

➤ **Oś 10**

Zmniejszenie wartości końcowej wskaźnika „Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych” (wynika z zaproponowanych realokacji środków między Ośmi Priorytetowymi)

Przed zmianą: 56 580 030 Po zmianie: 53 763 302

➤ **Oś 11, PI 9i**

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika ***Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie***

Przed zmianą: 710 Mężczyźni, 1 065 Kobiety, 1 775 Ogółem

Po zmianie: 3 014 Mężczyźni, 4 392 Kobiety, 7 406 Ogółem

Błąd w metodologii - zmiana wynika z konieczności dostosowania wartości wskaźnika produktu do stanu wdrażania Programu. W Sprawozdaniu za rok 2018 można zauważyć nadwykonanie wskaźnika w ramach PI 9i. W związku z niewykorzystaniem całej alokacji na Działania 11.1 i 11.4 przeanalizowano ile osób z niepełnosprawnościami dotychczas zostało objętych wsparciem i dokonano aktualizacji wartości wskaźnika.

- Dodanie wskaźnika produktu *Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie*, który będzie stanowił podstawę do wyliczania wskaźnika rezultatu *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu z proponowanymi wartościami docelowymi na 2023 rok*:

Mężczyźni: 3 821, Kobiety: 5 732, Ogółem: 9 553

Zmiana ma na celu zachowanie poprawności wyliczania wskaźnika rezultatu w ramach PI 9i *Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy po opuszczeniu programu*. Zgodnie z definicją wskaźnika rezultatu, o którym mowa powyżej, obejmuje osoby bierne zawodowo w momencie rozpoczęcia udziału w projekcie, które otrzymały wsparcie z EFS i które poszukują pracy po opuszczeniu projektu. Zatem niezbędne jest zawarcie w programie adekwatnego wskaźnika produktu.

➤ OŚ 11, PI 9iv

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu bezpośredniego ***Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu*** (Przed zmianą: 558; Po zmianie: 7 542) – Błąd w metodologii - zaproponowana w poprzednich renegocjacjach wartość wskaźnika wynika z błędnej interpretacji definicji dot. wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych. Podwyższenie wartości wskaźników w ramach PI9iv jest wynikiem zarówno urealnienia wartości wskaźników do wartości zakontraktowanych oraz wartości uzyskanych w ramach realokacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu bezpośredniego ***Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych, istniejących po zakończeniu projektu*** (Przed zmianą: 67; Po zmianie: 1235) - Błąd w metodologii - zaproponowana w poprzednich renegocjacjach wartość wskaźnika wynika z błędnej interpretacji definicji dot. wspartych w programie miejsc świadczenia usług zdrowotnych. Propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika także z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów oraz projektów w trakcie realizacji. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, natomiast dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 10%.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi świadczonymi w interesie ogólnym w programie*** (Przed zmianą: 5578, Po zmianie: 17 361) - Błąd w metodologii - na etapie szacowania wartości docelowej wskaźnika przyjęto koszt jednostkowy w wysokości 26 158,33 zł. Koszt ten okazał się znacząco zawyżony – w przypadku projektów, które zostały zakończone lub w których wartość docelowa wskaźnika została osiągnięta/przekroczona koszt jednostkowy wynosił 11 000 zł. Koszt jednostkowy w projektach, które są realizowane, w których nie została jeszcze osiągnięta wartość docelowa wynosi w zaokrągleniu 15 000 zł. W celu wyliczenia wartości wskaźnika możliwej do osiągnięcia w planowanym na 2020 r. konkursie koszt jednostkowy został wyliczony w oparciu o próbę 50% wniosków złożonych w odpowiedzi na nabór RPLU.11.02.00-IZ.00-06-004/18. Koszt jest znacząco wyższy niż wcześniej, z uwagi na szeroki katalog form wsparcia oferowanych w ramach przedmiotowego Działania i zróżnicowane ceny rynkowe z tym związane. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów oraz projektów w trakcie realizacji. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, natomiast dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 10%. Ponadto, zmiana wartości wskaźnika związana jest z przesunięciem środków z PI 10iv oraz urealnieniem wartości wskaźników do wartości zakontraktowanych oraz wartości uzyskanych w ramach realokacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami zdrowotnymi w programie*** (Przed zmianą: 662; Po zmianie: 14 449) - błąd w metodologii - na etapie szacowania wartości docelowej wskaźnika przyjęto koszt jednostkowy w wysokości 55 135,38 zł. Koszt ten okazał się znacząco zawyżony - w ramach najdroższej formy wsparcia koszt

jednostkowy nie przekracza 9 000 zł. Obniżenie kosztu jednostkowego wpływa na zwiększenie wartości wskaźnika. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów oraz projektów w trakcie realizacji. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, natomiast dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 10%.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu **Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie** (Przed zmianą: 1373 Ogółem; 755 Kobiety, 618 Mężczyźni; Po zmianie: 4 862 Ogółem, 3 014 Kobiety, 1 848 Mężczyźni) - Błąd w metodologii - podwyższenie wartości wskaźnika jest pochodną błędu w metodologii przy wyliczaniu wskaźnika produktu dot. liczby osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w zakresie usług społecznych. Pisząc RPO WL 2014-2020 zakładano, iż osoby z niepełnosprawnościami będą stanowić 21% osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem. Proporcja nie ulega znaczącej zmianie - po podniesieniu wartości wskaźników osoby z niepełnosprawnościami będą stanowić 28% wszystkich osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w zakresie usług społecznych. W związku z powyższym podwyższenie wartości wskaźników w ramach PI 9iv będzie wynikiem zarówno urealnienia wartości wskaźników do wartości zakontraktowanych oraz wartości uzyskanych w ramach realokacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu **Liczba osób pochodzących z obszarów wiejskich** (Przed zmianą: 3 432 Ogółem, 2 334 Kobiety, 1 098 Mężczyźni; Po zmianie: 42 322 Ogółem, 25 816 Kobiety, 16 506 Mężczyźni) - Błąd w metodologii- szacując wartość docelową wskaźnika przyjęto założenie, iż osoby pochodzące z obszarów wiejskich będą stanowić 55% osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem. W szacunkach nie uwzględniono natomiast możliwości objęcia wsparciem uczestników w ramach projektów w zakresie usług zdrowotnych oferowanych w PI 9iv tj. profilaktyka otyłości, wad postawy czy zaburzeń głosu, słuchu i mowy. Uczestnicy tych projektów nie muszą być osobami zagrożonymi ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. W związku z powyższym podwyższenie wartości wskaźników w ramach PI 9iv będzie wynikiem zarówno urealnienia wartości wskaźników do wartości zakontraktowanych oraz wartości uzyskanych w ramach realokacji.

➤ **Oś 11, PI 9v**

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu bezpośredniego **Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)** (Przed zmianą: 20%, Po zmianie: 40%) - Błąd w metodologii - propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika m.in. z przesunięcia środków z PI 10 iv oraz urealnienia wartości wskaźników do wartości zakontraktowanych oraz wartości uzyskanych w ramach realokacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika rezultatu bezpośredniego **Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych** (Przed zmianą: 302; Po zmianie: 891) - Błąd w metodologii - pierwotnie wartość docelowa została określona na podstawie założenia, iż w ramach alokacji powstanie 60 spółdzielni socjalnych zgodnie z Wieloletnim regionalnym planem działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej oraz rozwoju instytucji sektora ekonomii społecznej i jej otoczenia w województwie lubelskim na lata 2013-2020. Ponadto przyjęto założenie, iż każda spółdzielnia będzie posiadać 5 udziałowców. Dodatkowo 2 miejsc pracy zostaną utworzone w 2 przedsiębiorstwach społecznych, które funkcjonują na terenie województwa lubelskiego. Wartość ta została niedoszacowana, gdyż działania w zakresie tworzenia miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych okazały się bardziej efektywne. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji oraz projektów w trakcie negocjacji. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, dla projektów w których nie

osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 2,5%, natomiast dla projektów w trakcie negocjacji 5%.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika ***Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem*** (Przed zmianą: 653; Po zmianie: 1264) (Ramy wykonania) - Błąd w metodologii -na etapie programowania założona wartość została niedoszacowana. W związku z powyższym propozycja zmiana wartości wskaźnika wynika z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji oraz projektów w trakcie negocjacji. W przypadku projektów zakończonych lub tych w ramach których osiągnięto już lub przekroczono wartość docelową przyjęto 100% wartości, dla projektów w których nie osiągnięto jeszcze wartości docelowej przyjęto margines ryzyka nieosiągnięcia wartości wskaźnika na poziomie 2,5%, natomiast dla projektów w trakcie negocjacji 5%.
- Propozycja dodania specyficznego wskaźnika produktu w ramach PI 9v ***Liczba osób pozostających bez zatrudnienia, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie*** IZ RPO proponuje wprowadzenie specyficznego wskaźnika produktu odnoszącego się do osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, które w momencie przystąpienia do projektu pozostawały bez zatrudnienia (bezrobotni i bierni zawodowo).

Przedmiotowa zmiana spowodowana jest brakiem podstawy do wyliczenia wskaźnika rezultatu: *Liczba osób, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym pracujących po opuszczeniu programu (łącznie z pracującymi na własny rachunek)*, przez SFC2014.

Obecnie w Programie istnieje tylko jeden wskaźnik produktu, w ramach którego zawierają się zarówno osoby niepracujące (bezrobotne i bierne zawodowo), jak i pracujące, natomiast ww. wskaźnik rezultatu uwzględnia tylko osoby, które w momencie przystąpienia do projektu pozostawały bez zatrudnienia.

Zaproponowana zmiana pozwoli na prawidłowe wyliczenie wartości adekwatnego wskaźnika rezultatu. Proponowany specyficzny wskaźnik produktu wraz z wartością docelową na 2023 rok:

***Liczba osób pozostających bez zatrudnienia, zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem w programie* – 1 380**

➤ **Oś 11**

Zwiększenie wartości końcowej wskaźnika „Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych” (wynika z zaproponowanych realokacji środków między Ośmi Priorytetowymi)

Przed zmianą: 177 071 438 Po zmianie: 184 682 039

➤ **Oś 12, PI 10i**

- Zmiana zapisu dot. źródła danych z *Badanie ewaluacyjne na Dane IZ RPO WL* oraz częstotliwość pomiaru z *Co najmniej 2 razy w okresie programowania* na *Bieżący monitoring* w odniesieniu do wskaźnika rezultatu długoterminowego ***Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują 2 lata po uzyskaniu dofinansowania ze środków EFS*** - Zmiana wynika z możliwości pomiaru wskaźnika w oparciu o dane monitorowane przez IZ RPO, bez konieczności przeprowadzania badania ewaluacyjnego
- Zmiana nazwy wskaźnika rezultatu bezpośredniego z ***Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy po opuszczeniu programu*** na ***Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu*** - zmiana wynika z zapisów znowelizowanych Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020
- Zmiana nazwy oraz wartości docelowej wskaźnika produktu z ***Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie*** na ***Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania***

kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie (Przed zmianą: 30 111; Po zmianie: 48 457) – zmiana nazwy wyniku z zapisów znowelizowanych *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, zmiana wartości: błąd w metodologii - propozycja zmiana wartości wskaźnika wynika z analizy projektów zakończonych i projektów w trakcie realizacji.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu **Liczba dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej** (Przed zmianą: 1758; Po zmianie: 6 086) (Ramy wykonania) -- Błąd w metodologii - szacując wartość docelową wskaźnika przyjęto błędny stosunek liczby dzieci objętych w ramach programu dodatkowymi zajęciami zwiększającymi ich szanse edukacyjne w edukacji przedszkolnej do liczby utworzonych miejsc wychowania przedszkolnego - przy tym samym koszcie jednostkowym założono więcej miejsc niż dzieci, nie uwzględniając faktu, iż większość dzieci korzystających z utworzonego miejsca korzysta również z zajęć dodatkowych. Jak praktyka pokazuje, analizując wnioski w trakcie realizacji widoczne jest większe zapotrzebowanie na wsparcie bieżącej działalności przedszkoli w stosunku do tworzenia nowych miejsc. Powyższe jest pochodną szerokiego wsparcia w tym zakresie oferowanego w ramach PO KL 2007-2013. Zwiększenie wartości wskaźnika wynika również z przeniesienia środków na PI 10i. W związku z powyższym podwyższenie wartości wskaźnika będzie wynikiem zarówno urealnienia wartości wskaźników do wartości zakontraktowanych oraz wartości uzyskanych w ramach realokacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu **Liczba nauczycieli objętych wsparciem w programie** (Przed zmianą: 642 ; Po zmianie: 6049) - Błąd w metodologii - programując wsparcie w PI 10i przyjęto założenie, iż wsparcie dla nauczycieli będzie skierowane wyłącznie w odniesieniu do nauczycieli szkół i placówek oświaty kształcenia ogólnego. Zgodnie z tym założeniem przyjęto, iż 4 nauczycieli na szkołę skorzysta ze wsparcia. Na etapie realizacji RPO WL 2014-2020 okazało się, iż znacznie większa liczba nauczycieli szkół i placówek kształcenia ogólnego jest zainteresowana wsparciem. Ponadto do przedmiotowego wskaźnika można również wliczać nauczycieli wychowania przedszkolnego czego na etapie szacowania pierwotnej wartości wskaźnika nie uwzględniono. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy projektów zakończonych i projektów w trakcie realizacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu **Liczba szkół i placówek systemu oświaty wyposażonych w ramach programu w sprzęt TIK do prowadzenia zajęć edukacyjnych** (Przed zmianą: 214; Po zmianie: 402) - błąd w metodologii - zmiana wartości wskaźnika wynika z analizy projektów zakończonych i projektów w trakcie realizacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu **Liczba szkół, których pracownie przedmiotowe zostały doposażone w programie** (Przed zmianą: 214; Po zmianie: 380) - Błąd w metodologii - zmiana wartości wskaźnika wynika z analizy projektów zakończonych i projektów w trakcie realizacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu **Liczba nauczycieli objętych wsparciem z zakresu TIK w programie** (Przed zmianą: 214; Po zmianie: 5027) - Błąd w metodologii - programując wsparcie w ramach PI 10i przyjęto założenie, iż 1 na 4 nauczycieli w szkole objętych wsparciem skorzysta z kształcenia w zakresie TIK. Na etapie realizacji okazało się, iż znacznie większa liczba nauczycieli jest zainteresowana przedmiotowym wsparciem - ok. 80%. Dodatkowo propozycja zmiana wartości wskaźnika wynika również z analizy projektów zakończonych i projektów w trakcie realizacji.

➤ **Oś 12, PI 10iii**

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu **Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie** (Przed zmianą: 3270; Po zmianie: 12816) - Błąd w metodologii - szacując wartość docelową przyjęto koszt jednostkowy w wysokości 2 957,96 zł, natomiast *Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020* wprowadziły

stawkę jednostkową na kurs językowy w wysokości nie przekraczającej 600 zł, co wpłynęło na obniżenie kosztu jednostkowego, a tym samym umożliwiło objęcie wsparciem większej liczby osób, niż pierwotnie zakładano. Ponadto propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy projektów zakończonych i projektów w trakcie realizacji.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie*** (Przed zmianą: 2180; Po zmianie: 7129) - Błąd w metodologii - szacując wartość docelową przyjęto koszt jednostkowy w wysokości 2 957,96 zł, natomiast Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 wprowadziły stawkę jednostkową na kurs językowy w wysokości nie przekraczającej 600 zł, co wpłynęło na obniżenie kosztu jednostkowego, a tym samym umożliwiło objęcie wsparciem większej liczby osób, niż pierwotnie zakładano. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy projektów zakończonych i projektów w trakcie realizacji.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie*** (Przed zmianą: 7785; Po zmianie: 12816) - Błąd w metodologii - szacując wartość docelową przyjęto koszt jednostkowy w wysokości 2 957,96 zł, natomiast Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020 wprowadziły stawkę jednostkową na kurs językowy w wysokości nie przekraczającej 600 zł, co wpłynęło na obniżenie kosztu jednostkowego, a tym samym umożliwiło objęcie wsparciem większej liczby osób, niż pierwotnie zakładano. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy projektów zakończonych i projektów w trakcie realizacji.

➤ **OŚ 12, PI 10iv**

- Zmiana nazwy wskaźnika rezultatu bezpośredniego z ***Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne niezbędne na rynku pracy po opuszczeniu programu na Liczba uczniów, którzy nabyli kompetencje kluczowe lub umiejętności uniwersalne po opuszczeniu programu*** - Zmiany wynikają z zapisów znowelizowanych Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020.
- Zmiana nazwy oraz wartości docelowej wskaźnika produktu z ***Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych niezbędnych na rynku pracy w programie na Liczba uczniów objętych wsparciem w zakresie rozwijania kompetencji kluczowych lub umiejętności uniwersalnych w programie*** (Przed zmianą: 7042; Po zmianie: 9 833) – Błąd w metodologii - w ramach poprzednich renegotiacji wartość wskaźnika wyliczono w oparciu o koszt jednostkowy. Analizując złożone projekty uznano, iż każdy uczeń objęty wsparciem w ramach PI10iv wpisuje się w przedmiotowy wskaźnik. Należy mieć na uwadze, iż wskaźnik dot. kompetencji kluczowych został dodany do Programu w poprzednim procesie renegotiacji i projekty które go uwzględniają dopiero zaczynają być realizowane. Podwyższenie wartości docelowej wskaźnika z uwagi na wartości prognozowane do osiągnięcia w ramach rozstrzygniętego konkursu oraz konkursów planowanych w IV kwartale 2019 i w roku 2020.
Zmiana nazwy wskaźnika wynika z zapisów znowelizowanych Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020.
- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba osób uczestniczących w pozaszkolnych formach kształcenia w programie*** (Przed zmianą: 5330; Po zmianie: 22 967) - Błąd w metodologii- szacując wartość docelową wskaźnika przyjęto koszt jednostkowy na znacznie zawyżonym poziomie tj. 8 216, podczas gdy aktualny koszt zmalał o ok. 35%. Ponadto zmianie uległa proporcja wykorzystania środków w projektach. Obniżenie kosztu pozwoli na objęcie wsparciem większej liczby osób niż pierwotnie zakładano. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji, projektów skierowanych do dofinansowania oraz wartości szacowanych dla konkursu planowanego na IV kwartał 2019 oraz na 2020 r.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika produktu ***Liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego*** (Przed zmianą: 109; Po zmianie: 318) - Błąd w metodologii - szacując wartość docelową wskaźnika przyjęto koszt jednostkowy na znacznie zawyżonym poziomie tj. 502 926,91 zł, podczas gdy aktualny koszt zmalał o prawie 70%. Ponadto zmianie uległa proporcja wykorzystania środków w projektach. Obniżenie kosztu pozwoli na objęcie wsparciem większej liczby szkół niż pierwotnie zakładano. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji, projektów skierowanych do dofinansowania oraz wartości szacowanych dla konkursu planowanego na IV kwartał 2019 oraz na 2020 r.
- Zmniejszenie wartości docelowej wskaźnika ***Liczba nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu objętych wsparciem w programie*** (Przed zmianą: 4 705; Po zmianie: 1 961)

Błąd w metodologii – wyliczając wartość docelową wskaźnika opierano się głównie na przyznanej alokacji. Przeznaczono za wysoki procent alokacji na wsparcie kadry kształcenia zawodowego względem rzeczywistej liczby nauczycieli w województwie oraz realnego zapotrzebowania.

Przyjęto wartość docelową wskaźnika na poziomie 4 705 nauczycieli kształcenia zawodowego oraz instruktorów praktycznej nauki zawodu, podczas gdy obecnie faktyczna liczba nauczycieli kwalifikujących się do wsparcia w regionie wg publikacji GUS Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2017/2018 wynosi 3 908. Dodatkowo należy podkreślić fakt braku danych statystycznych dot. instruktorów praktycznej nauki zawodu. Proponowana wartość docelowa wskaźnika tj. 1 961 stanowi 50% nauczycieli kształcenia zawodowego w województwie. Z doświadczeń w realizacji projektów wynika, iż nie ma możliwości dotarcia do całej grupy docelowej, co jest skorelowane z faktyczną liczbą szkół ubiegającą się o dofinansowanie (dane poniżej).

Zmiana sytuacji społeczno-gospodarczej:

- w województwie lubelskim w perspektywie finansowej 2014-2020 około 50% szkół prowadzących kształcenie zawodowe, które mogły wnioskować o ośrodki unijne nie aplikowało w żadnym z ogłoszonych naborów. 158 szkół w województwie zostało objętych co najmniej jednym projektem. Wartość wskaźnika *liczba szkół i placówek kształcenia zawodowego doposażonych w programie w sprzęt i materiały dydaktyczne niezbędne do realizacji kształcenia zawodowego* na podstawie podpisanych umów wynosi 204, co wynika z faktu, iż szkoły mogą wielokrotnie zostać objęte wsparciem. Ponadto, procent szkół objętych wsparciem ma przełożenie na liczbę nauczycieli, którzy mogą zostać objęci wsparciem – nauczyciele z 50% szkół nieaplikujących o wsparcie, nie mają możliwości skorzystania z doksztalcenia współfinansowanego z EFS. Projekty kierowane są do szkół, a nie indywidualnych uczniów i nauczycieli.

- w ramach projektów niewielka liczba nauczycieli kształcenia zawodowego jest zgłaszana do wsparcia. Fakt ten może być potwierdzeniem utrzymywania się sytuacji stwierdzonej w Raplocie NIK o kształceniu i doskonaleniu zawodowym nauczycieli z 2012 r., w którym stwierdzono „brak rozpoznania przez dyrektorów szkół potrzeb kształcenia i doskonalenia zawodowego nauczycieli” w wielu szkołach;

- skłonność do podnoszenia kwalifikacji maleje wraz z wiekiem oraz długością stażu zawodowego. Tymczasem zgodnie z danymi GUS (Oświata i wychowanie w roku szkolnym 2017/18) w województwie lubelskim nauczyciele stażyści stanowili jedynie 3,6% (1 061 osób), a nauczyciele kontraktowi 12,5% (3 709 osób) ogółu nauczycieli. Zdecydowana większość nauczycieli posiada stopnie awansu zawodowego wymagające odpowiedniej ilości lat stażu pracy. Nauczyciele mianowani stanowią 24,9% (7 368 osób), a dyplomowani to aż 56,6% (16 760 osób) kadry nauczycielskiej. W przypadku nauczycieli z niższym stopniem awansu istnieje motywacja do poszerzania swojej wiedzy i doszkalania z uwagi na wymogi z tym związane w procesie uzyskiwania awansu. Natomiast, nauczycielom będącym na ostatnim stopniu awansu zawodowego (czyli przeważającej grupie nauczycieli dyplomowanych) podnoszenie kwalifikacji nie daje perspektyw na wzrost pozycji zawodowej i związanej z tym gratyfikacji finansowej (co zmniejsza ich motywację do podejmowania doksztalcenia);

- w związku z niskim stopniem urbanizacji, małą gęstością zaludnienia i rozproszonym osadnictwem województwo lubelskie charakteryzuje się dużą ilością małych szkół. W ich wypadku problemem jest organizacja zastępstwa za osobę, która uczestniczy w szkoleniu, gdyż często jest ona jedynym nauczycielem danego przedmiotu (a czasem nawet kilku przedmiotów). Dodatkowo podnoszenie kwalifikacji możliwe jest głównie w dużych miastach. Powoduje to problemy z dojazdem (brak dostępności komunikacji publicznej lub niezaplanowanie w budżecie projektu zwrotu kosztów podróży);

- zmniejszenie liczby nauczycieli uczących w szkołach prowadzących kształcenie zawodowe (ok. 6% tj. z 4 179 na 3 908 nauczycieli) w stosunku do liczebności populacji branej pod uwagę na etapie programowania (statystyki dot. 2012/2013);

Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji, projektów skierowanych do dofinansowania oraz wartości szacowanych dla konkursu planowanego na IV kwartał 2019 oraz na 2020 r.

- Zwiększenie wartości docelowej wskaźnika ***Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach i praktykach u pracodawcy*** (Przed zmianą: 15 360; Po zmianie: 17 789) (Ramy wykonania) -- Błąd w metodologii - szacując wartość docelową wskaźnika przyjęto koszt jednostkowy na znacznie zawyżonym poziomie tj. 9 123 zł., podczas gdy aktualny koszt zmalał o ok. 50%. Ponadto zmianie uległa proporcja wykorzystania środków w projektach. Obniżenie kosztu pozwoli na objęcie wsparciem większej liczby osób niż pierwotnie zakładano. Dodatkowo propozycja zmiany wartości wskaźnika wynika również z analizy wartości osiągniętych w ramach zakończonych projektów, projektów w trakcie realizacji, projektów skierowanych do dofinansowania oraz wartości szacowanych dla konkursu planowanego na IV kwartał 2019 oraz na 2020 r.

➤ **Oś 12**

Zmniejszenie wartości końcowej wskaźnika „Całkowita kwota certyfikowanych wydatków kwalifikowanych” (wynika z zaproponowanych realokacji środków między Ośiami Priorytetowymi)

Przed zmianą: 145 570 699 Po zmianie: 134 894 474